

CARMELITES I CAPUTXINES
A MATARÓ.
VIDA CONTEMPLATIVA EL
2021

Arturo Cabellos Martínez
Maristes Valldemia
2n de Batxillerat B
Jaume Prat i Fabregat
2022

A les germanes carmelites descalces de Mataró, per tota la informació que m'han donat, per la seva acollida, pel seu suport i pel seu caliu. Sou un exemple de vida cristiana.

A la mare superiora clarissa-caputxina Mª Ludivina, l'única religiosa del seu orde que ha volgut col·laborar. Gràcies.

Al meu pare, per acompanyar-me durant tot el procés. A la meva mare, per ajudar-me en els moments finals d'aquest estudi.

A Jaume Prat i Fabregat, per guiar-me fins a l'últim moment.

I a totes aquelles persones que d'una manera o una altra han col·laborat en la confecció d'aquest treball.

“Si les dones no som ben tractades dintre de l'església, imagina't les monges de vida contemplativa, som l'últim de l'últim.”

Germana Àngels

RESUMEN

Este trabajo pretende ser un acercamiento a la vida, al día a día de un grupo de mujeres, para muchos invisible y casi olvidado por nuestra sociedad y por la Iglesia: las monjas de vida contemplativa. Mujeres que han abandonado su hogar, su familia, la riqueza y el amor carnal, todo esto para entregarse a una vida de oración, comunidad y amor a Dios.

En la ciudad de Mataró, existen hoy dos monasterios de clausura: el monasterio de la Inmaculada Concepción de las Carmelitas Descalzas y el monasterio de La Asunción de María Santísima Clarisas Capuchinas. En estas dos órdenes centraré el objeto de mi estudio.

Esta investigación no pretende ser histórica, ni mucho menos teológica. Sin embargo, he creído necesario explicar por qué nacieron las órdenes mendicantes, los fundadores de las órdenes que nos atañen, sus pilares y un breve repaso a su historia en Mataró. Dando cuenta también, de temas tan profundos y espirituales como la vocación, la oración y por supuesto la fe.

La parte práctica de este trabajo ha consistido en la realización de múltiples entrevistas a las hermanas y al sacerdote de ambos conventos y a la antigua mandadera de las capuchinas. En la medida de lo posible según su nivel de apertura, he visitado sus conventos, he conocido sus trabajos, han compartido conmigo su día a día, momentos de oración y una infinidad más de experiencias y se han interesado tanto en mi vida como yo en la suya.

Para un joven que no tiene demasiado claro si es más agnóstico que ateo o más ateo que agnóstico, este trabajo ha sido una experiencia única, que me ha permitido descubrir a unas mujeres maravillosas.

ABSTRACT

This work aims to be an approach to the life, to the daily life of a group of women, for many of us invisible and almost forgotten by our society and by the Church: the nuns of contemplative life. Women who have abandoned their home, their family, their wealth and their carnal love to devote themselves to a life of prayer, community and love of God.

In the city of Mataró today there are two cloistered monasteries: the monastery of the *Inmaculada Concepción de las Carmelitas Descalzas* and the monastery of *La Asunción de María Santísima Clarisas Capuchinas*. I will focus the object of my study on these two orders.

This research does not pretend to be historical, much less theological. However, I thought it was necessary to explain why the mendicant orders were born, the founders of the orders that concern us, their pillars and a brief review of their history in Mataró. I have also dealt with such profound and spiritual subjects as vocation, prayer and, of course, faith.

The practical part of this work consisted of carrying out multiple interviews with the sisters and the priest of both convents and with the Capuchin nuns' former errand girl. As far as possible according to their level of openness, I visited their convents, got to know their work, they shared with me their daily life, moments of prayer and an infinite number of other experiences and they were as interested in my life as I was in theirs.

For a young man who is not quite sure whether he is more agnostic than atheist or more atheist than agnostic, this work has been a unique experience, which has allowed me to discover some wonderful women.

ÍNDEX

ÍNDEX.....	4
1 INTRODUCCIÓ.....	5
2 CRONOLOGIA DE LA INVESTIGACIÓ	9
3 ORIGEN DELS ORDES MENDICANTS.....	10
3.1 FUNDADORS I PERSONATGES RELLEVANTS DE L'ORDE DE	
LES CLARISSES-CAPUTXINES	12
3.1.1 SANT FRANCESC D'ASSÍS	12
3.1.2 SANTA CLARA D'ASSÍS.....	12
3.1.3 MARIA LLORENÇA LLONG	12
3.1.4 ÀNGELA MARGARITA SERAFINA PRAT	13
3.2 FUNDADORS I PERSONATGES RELLEVANTS DE L'ORDE DE LES	
CARMELITES DESCALCES	14
3.2.1 SANT BARTOMEU DEL MONT CARMEL	14
3.2.2 SANTA TERESA DE JESÚS	14
3.2.3 SANT JOAN DE LA CREU.....	16
4 HISTÒRIA DELS MONESTIRS A MATARÓ.....	17
4.1 ARRIBADA DELS ORDES A MATARÓ	17
4.1.1 COMUNITAT CARMELITA	20
4.1.2 COMUNITAT CAPUTXINA	23
4.2 MATARÓ I LA FE CATÒLICA	26
5 ELS MONESTIRS AVUI.....	32
5.1 ELS MONESTIRS EN DADES.....	32
5.2 VOCACIÓ I FE	34
5.3 ELS PILARS DE LA VIDA CONTEMPLATIVA.....	37
5.3.1 ELS 3 VOTS.....	39
5.3.2 LA CLAUSURA.....	42
5.4 DIA A DIA DEL MONESTIRS	44
5.4.1 HORARIS I ORACIÓ	44
5.4.2 EL TREBALL.....	47
5.4.3 CONVIVÈNCIA.....	53
5.4.4 UNA VOLTA PELS MONESTIRS	54
5.4.5 EQUIPAMENT I INSTAL·LACIONS	61
5.4.6 L'HÀBIT	62
5.4.7 CANDELARIA, L'ÚLTIMA MONGERA DEL CONVENT DE LES CAPUTXINES ...	64
6 CONCLUSIONS.....	66
7 BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA.....	68
8 ANNEXOS	70
8.1 ENTREVISTES	70
8.1.1 CONVERSA AMB LA GERMANA ÀNGELS.....	70
8.1.2 ENTREVISTA MARGARIDA I MARÍA.....	71
8.1.3 ENTREVISTA MOSSÈN VICENÇ MIRA	73
8.1.4 ENTREVISTA A LUDIVINA, ABADESSA DE LES CAPUTXINES	75
8.1.5 ENTREVISTA ÀNGELS	80
8.2 CARTES	84

1 INTRODUCCIÓ

Es diu que el coneixement neix de la curiositat. En el meu cas, aquesta dita, crec que es compleix.

Allà pels primers anys 2000 la meva àvia Alicia ens donava, algunes tardes, el berenar al meu germà i a mi, prop de casa seva, al pati del convent de les Caputxines. Mentre ens gronxàvem o ens tiràvem pel tobogan i la meva àvia ens oferia magdalenes i xocolata, jo deguí preguntar, en més d'una ocasió, qui vivia en aquell edifici, que a mi em semblava tan singular.

La meva àvia em va explicar que en aquell convent vivien monges. De nou vaig preguntar, què són monges? Ella em va aclarir que les monges eren senyores que resaven.

No em vaig quedar molt conforme amb la seva explicació i alguns dies després vaig veure sortir del monestir a dues

La meva família i jo davant del monestir caputxí. Any 2010

germanes vestides amb els seus hàbits foscos, cenyits amb els seus cordons blancs i aquí va néixer el meu interès per aquell convent i per les religioses que l'habitaven.

Aquest treball vol respondre a aquestes preguntes de la meva infantesa, explicar com viuen el seu dia a dia i la seva fe, en les dues comunitats de monges de vida contemplativa que hi ha a la ciutat de Mataró.

La primera dificultat que presenta el meu treball és que en un convent de clausura el contacte amb l'exterior, temps enrere gairebé nul, és molt restringit. Per tant, el fet que un adolescent pogués entrar en aquells recintes era bastant improbable. La segona adversitat és que soc home, la qual cosa li podia afegir major dificultat a l'accés.

Però no podia esperar a gener de 2021 per a començar l'estudi sense saber si les religioses col·laborarien amb mi o no. Així és que el dia 5 de gener de 2020, acompanyat pel meu pare, em vaig presentar en el convent de les caputxines i des de l'interfon vaig preguntar per la mare superiora. Em va atendre la mare Irene, l'abadessa, que em va rebre rere una finestra, en el lloc que abans havia ocupat l'antic torn.

Després d'exposar-li el meu projecte, la religiosa no em va dir ni que sí, ni que no. En acomiadar-nos, van quedar que mantindríem nous contactes en els mesos successius.

Francament, vaig sortir una mica decebut. No obstant això, el meu pare em va animar explicant-me que podia acudir a l'altre convent de clausura de la ciutat de Mataró, el de les Carmelites o Tereses, de l'avinguda Torner.

Entrada sud monestir carmelita

En arribar al monestir Teresià, em va rebre la germana Margarida i després d'explicar-li el meu projecte, em va concertar una visita amb la mare Anna, l'abadessa.

En aquella ocasió vaig percebre una naturalitat i una alegria, que juntament amb la pau del lloc, em van fer sentir molt ben acollit. Ens vam entrevistar en l'antic habitatge del porter on havien muntat el pessebre, amb unes figures de mida

considerable, modelades en fang per una de les germanes de la comunitat. La mare Anna, una dona jove, em va ensenyar alguna de les sales on antigament començava la clausura després d'unes grans reixes de ferro.

Vam quedar que ens tornàriem a veure en dates pròximes, però va arribar el confinament per la pandèmia de la covid-19 i tot es va paralitzar. Durant tot l'any 2020 vaig intentar documentar-me i quan va arribar el Nadal, vaig tornar a entrar en contacte amb les carmelites, per a assegurar-me que comptava amb la seva ajuda per dur a terme el meu estudi. La seva resposta va ser afirmativa i vam quedar en què els passaria un qüestionari per a conèixer-nos.

També durant el Nadal de 2020 vaig tornar a establir contacte amb l'abadessa de les germanes caputxines i vaig fer la mateixa proposta de passar-los unes preguntes per a conèixer-nos millor.

Des del torn la germana carmelita Elena em va retornar tots els qüestionaris omplerts. Es va dirigir a mi pel meu nom, amb tota naturalitat, com si em conegués des de sempre i va aprofitar per a fer-me preguntes sobre mi i sobre el treball que pretenia fer. Dos o tres dies més tard la mare Anna, la superiora, em va cridar per a convidar-me a assistir a vespres i presentar-me tota la comunitat.

Aquella tarda del mes de maig, va ser molt important per al futur del meu treball. Les germanes, congregades a l'església del monestir cantaven acompanyades a l'orgue per la mare Margarida, plenes de devoció i alegria. En acabar, la mare Anna em va presentar la comunitat. Les germanes van començar a fer-me preguntes, relacionades amb el meu treball, però també sobre mi.

Van obrir la porta del Claustre i em van convidar a sortir i veure el jardí i la font que hi ha al mig. Em va semblar que érem dos mons que s'havien trobat i estàvem àvids de conèixer-nos mútuament. La tarda va passar molt ràpidament entre preguntes i comentaris que les germanes em feien.

Primera trobada amb la comunitat carmelita

Dies després que deixés les preguntes en el convent de les caputxines vaig rebre una trucada telefònica d'una de les germanes. Em va comentar que eren preguntes molt íntimes i que no les contestarien. Jo li vaig comentar que contestessin les preguntes que volguessin, que no tenien cap obligació de contestar res que les incomodés.

Haig de dir que el qüestionari era el mateix que els vaig passar a les monges carmelites.

Una setmana més tard, l'abadessa de les caputxines em va cridar per a informar-me que no col·laborarien en el meu treball. Va ser una gran contrarietat. Durant l'estiu vaig intentar algun acostament amb les caputxines, però va ser infructuós.

Al començament del mes de setembre vaig entrevistar a Mossèn Vicenç Mira, sacerdot que diu missa en el convent de les caputxines, i durant la trobada em va informar que les caputxines havien canviat d'abadessa. Em vaig posar de nou en contacte amb les clarisses caputxines, aquesta vegada preguntant per la mare Ludivina, la nova mare superiora. Vam concertar una trobada. Estava en el punt de partida de feia any i mig i en el mateix lloc, és a dir en la finestra on les germanes atenen les visites i venen els seus productes. I finalment l'abadessa em va donar dia i hora per a poder entrevistar-nos.

Haig de puntualitzar que aquest treball no pretén ser un rigorós estudi històric d'aquests dos ordes religiosos a Mataró, però sí que es fa imprescindible emmarcar el context històric d'algunes de les situacions que seran rellevants en la història de Mataró i en conseqüència de les dues comunitats.

La fi última del treball és estudiar, en la mesura que sigui possible, la vida quotidiana d'un grup de dones que han volgut renunciar als plaers terrenals, encara que soni una mica antiquat, i lliurar les seves vides a l'oració, al treball i a la comunitat, tot això en un context de pobresa i senzillesa, que no sempre és ben comprés en els nostres dies.

La meva principal intenció sempre ha estat conèixer les persones que conformen les dues comunitats, veure qui hi ha darrera d'aquests murs de pedra i entrar dintre de la clausura.

En els dies de confinament i pandèmia, quan les visites a arxius i institucions eren impossibles o molt complicades, vaig començar la cerca de documents fotogràfics, llibres i documents històrics que vaig acabar per comprar en algun portal virtual d'antiguitats, davant la incertesa de tenir la possibilitat o no, de manejar documents originals dels diferents arxius de la ciutat de Mataró.

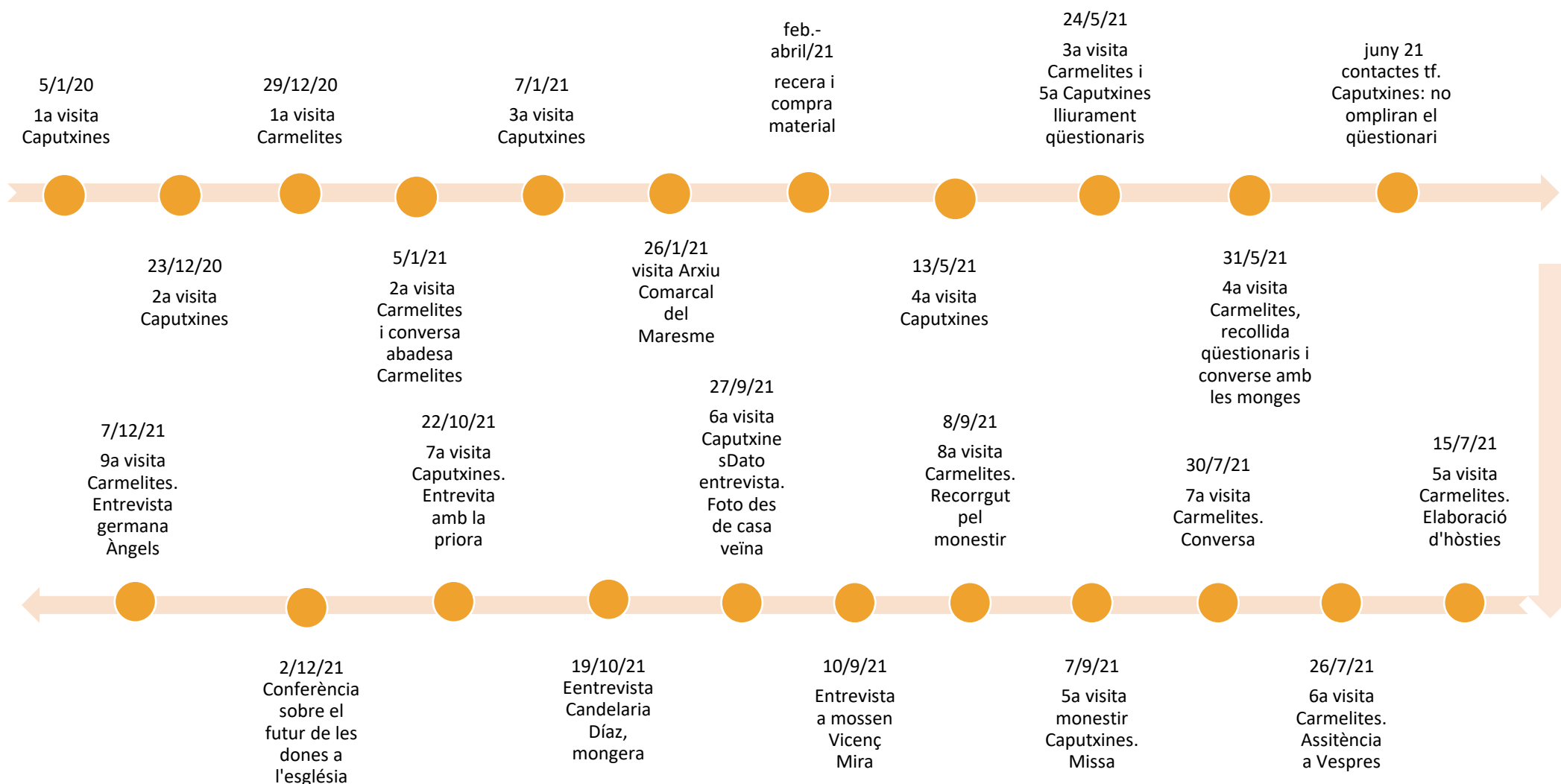
No sé quants anys més comptarem amb aquestes dues comunitats de religioses de vida contemplativa a Mataró. No sé si els nous temps les faran augmentar o desaparèixer, però avui dia, existeix un grup de dones, que viuen seguint la crida de la seva fe, conreant uns valors i una forma de vida que convindria que fos més coneguda per la resta de la societat. I encara que la fe, la pobresa i l'oració no estiguin de moda en els nostres dies, és el testimoniatge de les seves vides, en la quotidianitat del dia a dia, el que ara em disposo a explicar.

Primer contacte amb la mare Ludivina a l'antic torn

2 CRONOLOGIA DE LA INVESTIGACIÓ

3 ORIGEN DELS ORDES MENDICANTS

Per entendre la fundació d'aquests ordes religiosos ens hem de remuntar un mil·lenni. Pels volts de l'any 1050 apareixen repartits per diferents punts de la geografia europea grups de persones que desitjaven retornar a la paraula de Crist. Aquests grups, formats principalment per laics, pretenien recuperar l'Església ideal, que es contraposava a l'Església real. Aquests grups (encara no es pot parlar d'ordes ni congregacions), en un primer moment van carregar contra l'Església real acusant-la d'una gran buidor moral en tots els estaments (papat, sacerdots, monjos, monges i prelats). La crítica naixia de l'escàndol que suposava pels laics veure a sacerdots ignorants, borratxos o sexualment depravats, que a més mostraven una gran hipocresia, ja que més enllà dels seus vicis, pretenien passar per virtuoses.

Fins a l'any 1050, l'Església papal havia comptat amb l'adhesió dels laics, ja que les pretensions reformadores de la institució entroncaven amb el desig del poble. A partir de mitjan segle XI, però, el papat ja havia aconseguit els objectius i es va allunyar de les ànsies reformadores dels laics. Això va provocar en aquests grups una gran frustració, que els va motivar a voler escampar el missatge evangèlic pel seu compte: és en aquest punt quan neixen els moviments herètics.

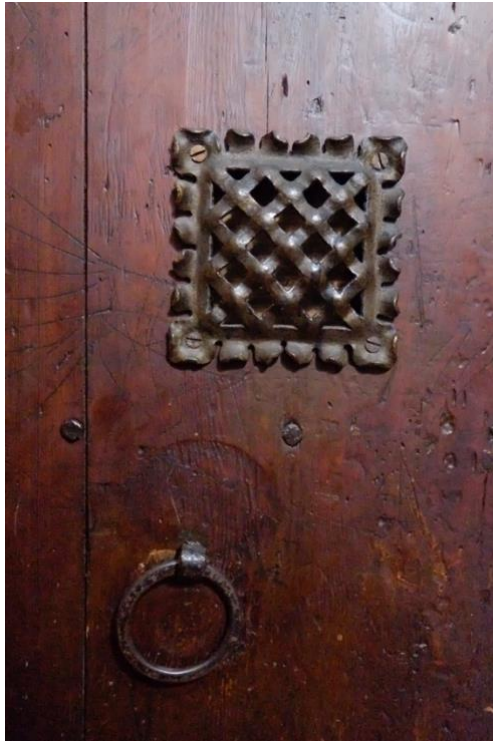
Entre els heretges, destaquen sobretot els valdesos i els càtars. Aquests grups es reivindicaven a ells mateixos com els veritables hereus del missatge evangèlic, ja que complien amb els mandats de pobresa, d'humilitat i de caritat. Generalment, els heretges

Façana principal del monestir caputxí

eren homes que predicaven descalços, vestits amb parracs, que renunciaven a la carn i practicaven la castedat.

Això va comportar a que moltes regions de la cristiandat llatina es convertissin en pobles herètics. Davant el nul respecte que gaudien bisbes i sacerdots a algunes parts d'Europa, el papa Inocenci III va veure claríssim que havia d'acabar amb els heretges. Per fer-ho es va recórrer tant a la creació de la Inquisició com a l'enfrontament bèl·lic (les Croades).

Detall de la porta d'entrada a la clausura del monestir caputxí

És en aquest context en el qual apareixen amb moltíssima força els ordes mendicants, com podrien ser franciscans, carmelites o dominics. Neixen, igual que els heretges, de la voluntat de recuperar la paraula de l'evangeli, però amb una diferència clau: no qüestionen el poder del Papa i es mantenen obedients a les seves ordres. Tot i això, sí que es diferencien dels monjos regulars en el fet que no dediquen el seu temps a la vida monacal, sinó que surten al carrer a predicar la paraula de Jesús.

Així doncs, el papat concep aquests nous ordes com una eina per acabar d'eliminar qualsevol poder que haguessin pogut tenir els grups herètics i per acostar de nou a un poble desencantat amb l'Església real als dogmes que l'havien mantingut en captiveri. De fet, cap al segle XIII ja s'escullen els primers papes mendicants: els dominics Inocenci V (1276) i Benet XI (1303-1304) i el franciscà Nicolau IV (1288-1292).

Pel que fa a les comunitats femenines, aquestes eren vistes com una distracció dels seus estudis tant per part de franciscans com de dominics. És per això que es creen monestirs només per a dones. Segons el papa Climent IV (1267), els germans havien de servir a les germanes com a guies espirituals, predicadors, confessors i administradors de sagraments, així com a supervisors i correctors de la seva disciplina.

A Mataró, com ja s'ha comentat anteriorment, trobem dos monestirs de clausura: el de les carmelites descalces i el de les clarisses-caputxines. En el cas de les monges clarisses-caputxines, tenen l'origen de la seva filosofia de vida en sant Francesc d'Assís i santa Clara, també d'Assís. No podem oblidar, però, dues religioses importants: Maria Lorença Llong fundadora de les Clarisses Caputxines a Nàpols i Àngela Margarita Serafina Prat, fundadora de les clarisses-caputxines a Barcelona.

Les regles de les monges carmelites van ser dictades per Santa Teresa de Jesús, amb el suport de sant Joan de la Creu.

3.1 FUNDADORS I PERSONATGES RELLEVANTS DE L'ORDE DE LES CLARISSES-CAPUTXINES

3.1.1 SANT FRANCESC D'ASSÍS

Sant Francesc d'Assís, nascut amb el nom de Giovanni di Pietro Bernardone, va ser un sant umbre, va néixer el 1181/1182 a Assís, Úmbria, actual Itàlia, i morí el 3 d'octubre de 1226, a la mateixa població, a l'edat de 44 anys.

El diaca, fill de Pietro Bernardone, ric comerciat, va renunciar a tots els béns temporals i va decidir viure en la pobresa, imitant a Crist. El 1209 va fundar el Primer Orde, l'Orde Franciscà, el 1212, juntament amb santa Clara va fundar el Segon Orde, l'Orde de les Germanes Pobres de Santa Clara o Germanes Clarisses i el 1221 el Tercer Orde, l'Orde Franciscà Seglar, de laics.

El Sant va intentar portar l'evangelització més enllà de terres cristianes, però per diverses circumstàncies, els seus viatges a Síria i el Marroc, se'n van frustrar. Després, entre el 1219 i el 1220, va poder predicar a Síria i Egipte, tot i que no va aconseguir convertir els musulmans al cristianisme. Després va tornar a Itàlia i durant un retir, va patir les primeres estigmatitzacions visibles i externes que es coneixen.

Sant Francesc va ser canonitzat per Gregori IX el 1228, dos anys després de mort. El Sant va viure una vida sota la més estricta de les pobreses i l'observança dels evangelis.

3.1.2 SANTA CLARA D'ASSÍS

Santa Clara d'Assís, nascuda amb el nom de Chiara Scifi, va néixer el 16 de juliol de 1194 a Assís, Úmbria, actual Itàlia, i morí l'11 d'agost de 1253 a la mateixa població, a l'edat de 59 anys.

La Santa va néixer en el si d'una de les famílies més nobles d'Assís. Va ser una fidel seguidora de Sant Francesc d'Assís, amb el qual va fundar la versió femenina de l'orde franciscà, les Germanes pobres de Santa Clara o Germanes Clarisses.

Va ser la primera i única dona que va escriure una regla de vida religiosa per a dones. Santa Clara va ser canonitzada dos anys després de la seva mort, el 1255, pel papa Alexandre IV.

3.1.3 MARIA LLORENÇA LLONG

Maria Llorença Llong va néixer a Lleida, el 1463 i va morir a Nàpols el 1542. Es considera la fundadora de les clarisses caputxines.

Es va casar amb Joan Llong, regent del Consell d'Aragó. El 1510, ja vídua, peregrina al santuari de Loreto on es va curar miraculosament d'una greu malaltia. El 1535 funda el monestir de clausura de Santa Maria de Jerusalem a Nàpols. El 1538 adopta la regla de Santa Clara i esdevé el primer monestir de clarisses-caputxines del mon. La comunitat de

religioses es va esforçar “*per tal de retornar eficaçment a l'exigència de les Regla de Santa Clara, a partir d'una vivència radical i absoluta de la pobresa i, alhora, estructurant la vida comunitària, o fraterna, en perspectiva franciscana.*”¹

Va ser beatificada el dia 9 d'octubre d'aquest any 2021.

3.1.4 ÀNGELA MARGARITA SERAFINA PRAT

Àngela Margarita Serafina Prat va néixer a Manresa, el 1543 i va morir a Barcelona el 1608. Religiosa, fundadora de les clarisses-caputxines a Barcelona.

De família humil, es va casar amb Francesc Serafí, de qui li ve el nom. Va enviudar i va iniciar una intensa vocació religiosa. Volia iniciar la branca femenina de la reforma caputxina. Va ingressar al Tercer Orde de Sant Francesc i professà el 1593. L'any 1599 va fundar l'orde de les clarisses-caputxines seguint l'esperit del convent italià de Santa Maria de Jerusalem.

Interior monestir caputxí

¹ Valentí SERRA DE MANRESA, *Les clarisses-caputxines a Catalunya i Mallorca: de la fundació a la guerra civil (1539-1939)*, p. 59

3.2 FUNDADORS I PERSONATGES RELLEVANTS DE L'ORDE DE LES CARMELITES DESCALCES

3.2.1 SANT BARTOMEU DEL MONT CARMEL

Sant Bartomeu del Mont Carmel, nascut amb el nom de Bartomeu Avogadro, va néixer a Llemotges, sud de França, l'any 1080/1083 i va morir el 29 de març de 1195, al Mont Carmel, a l'actual Israel.

El Sant, de família noble, va ser un religiós que marxà com a creuat a Terra Santa i va lluitar al setge d'Antioquia. Després, cap al 1154 es va retirar a viure com un eremita a una cova del Mont Carmel, formant amb altres seguidors una petita comunitat cenobítica, la futura Orde del Carmel. Sant Bartomeu morí el 1195, a l'edat de 115 anys.

3.2.2 SANTA TERESA DE JESÚS

Santa Teresa de Jesús, nascuda amb el nom de Teresa Sánchez de Cepeda Dávila y Ahumada, va néixer el 28 de març de 1515 a Gotarrendura, província d'Àvila, i morí el 1582 a Alba de Tormes província de Salamanca.

Convent de La Encarnación, Àvila

La Santa va ser una monja carmelita, escriptora i mística, la qual va reformar l'orde amb la creació de les carmelites descalces i els carmelites descalços, juntament amb Sant Joan de la Creu, i va escriure importants llibres de teologia, literatura i misticisme.

El 1534 va ingressar al convent carmelita de La Encarnación, a Àvila. Durant la seva estada va portar una vida exemplar de pregària i convivència amb les seves germanes,

mentre llegia, estudiava i patia experiències místiques i “sobrenaturals”, que en un principi pensava que eren obra del dimoni, però després es va convèncer que era Crist qui li inspirava aquestes intuïcions internes que sempre havia experimentat.

El 1562 va fundar el primer convent de carmelites reformades o descalces, el de San José de Ávila, i en els vint anys següents es va dedicar a la realització dels seus plans reformadors.

A les noves constitucions que la Santa redactà, s'explica els principis fonamentals de la reforma: la pobresa i la fraternitat. Totes dues s'emmarquen dins la voluntat de voler viure una vida sota els preceptes evangèlics, com podrien ser la pregària silenciosa i personal (durant dues hores diàries com a mínim), la lectura i la recreació. Així doncs, les monges omplien tant el seu esperit personal com religiós. La voluntat de les noves constitucions no és pas la de conduir a una vida de penitència i mortificació, sinó més aviat a viure senzillament i fraternalment l'Evangeli i la regla de l'orde.

A causa de la reforma, Santa Teresa va tenir greus conflictes amb autoritats civils i eclesiàstiques, fins a arribar a l'extrem de ser confinada a Toledo i patir un procés inquisitorial, del qual va sortir lliure.

La Santa morí el 1582, a l'edat de 67 anys, i fou beatificada el 1614, per Paulo V, i canonitzada el 1622, pel papa Gregori XV, 32 i 40 anys després de la seva mort respectivament.

Convent de San José, Àvila

3.2.3 SANT JOAN DE LA CREU

Sant Joan de la Creu, nascut amb el nom de Juan de Yespes Álvarez, va néixer a Fontiveros, província d'Àvila, el 24 de juny de 1542, i morí a Úbeda, el 14 de desembre de 1591.

El Sant va ser monjo carmelita, poeta místic del renaixement i reformador dels carmelites. Juntament amb Santa Teresa de Jesús, va fundar la branca masculina del ja reformat orde dels carmelites, l'Orde dels Carmelites Descalços, el 1568, a Duruelo.

Sant Joan és considerat com el cim de la poesia mística espanyola. El Sant morí el 1591, a l'edat de 49 anys, temps després seria beatificat l'any 1675 pel papa Climent X i canonitzat el 1726, pel papa Benet XIII.

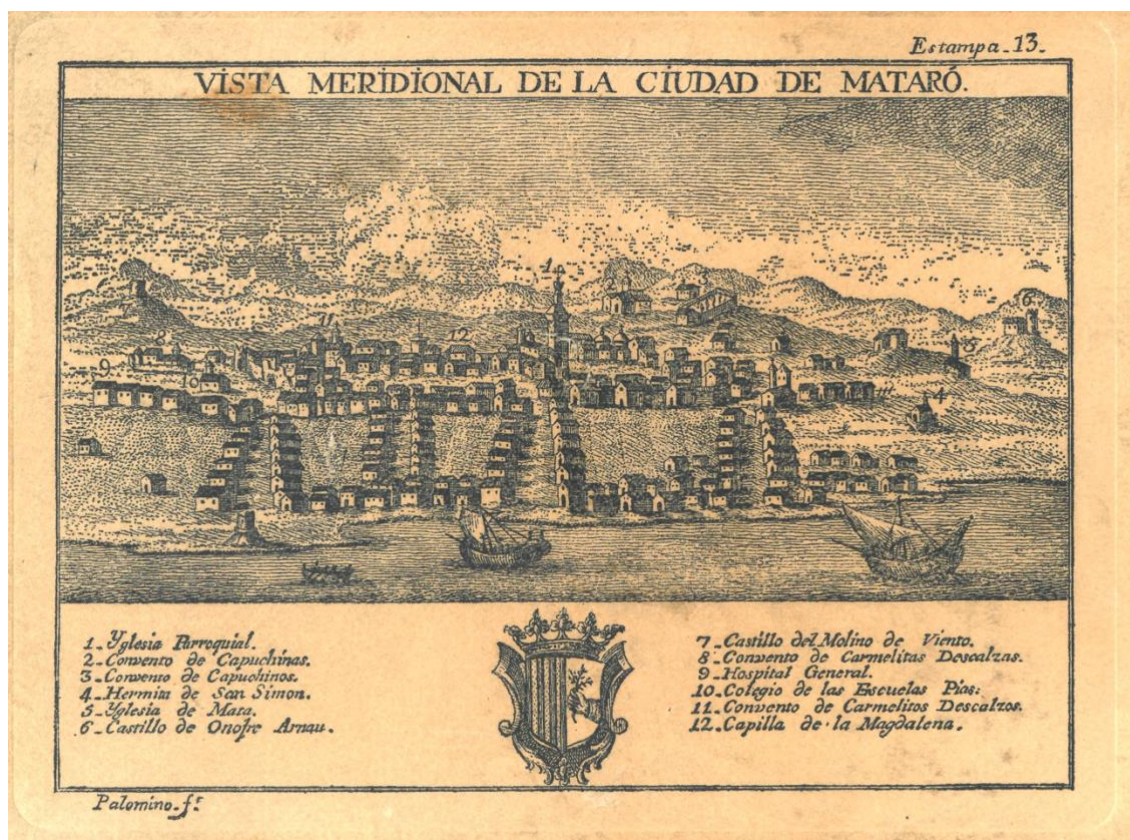
Monestir carmelita Avinyuda Torner

4 HISTÒRIA DELS MONESTIRS A MATARÓ

4.1 ARRIBADA DELS ORDES A MATARÓ

Per a l'arribada d'un orde religiós s'han de donar dos elements imprescindibles, que són, un cert grau de religiositat en la població d'acolliment i que aquesta tingui uns recursos econòmics que facin possible la construcció d'edificis per a poder albergar a aquestes comunitats i per descomptat la manutenció dels religiosos o religioses.

Entre 2000 i 2500 d'habitants comptava Mataró en 1588, quan arriba el primer orde religiós, els frares carmelites descalços i uns 35000 el 1933 en què s'instal·la l'última congregació religiosa, les germanes concepcionistes del Col·legi de San Rafael. Mataró acull durant aquest període de temps un important nombre d'entitats religioses, que van anar creixent al llarg del temps al compàs del creixement de la població.

Vista meridional de la ciutat de Mataró. Any 1783. Gravat de F. Palomino

El rector mataroní Joan de Palau inicia els tràmits perquè arribessin els frares carmelites, dels quals pretenia ajuda per a conrear les ànimes dels seus feligresos i que els fossin transmesos els seus valors espirituals. Arriben a Mataró en 1588 i en 1603 s'instal·len en el nou convent que construeixen en el carrer de Sant Josep, en el qual habiten fins a ser exclaustats en 1835. La labor dels carmelites va ser fecunda, tant per la seva predicació

com per la seva assistència caritativa, la qual cosa va produir una gran popularitat i respecte per part de la població, la qual cosa va propiciar que en 1648, arribessin les primeres monges carmelites a Mataró.

El segon ordre a arribar a Mataró és el dels monjos caputxins, que amb el pas dels anys obrirà el camí a l'arribada de la segona comunitat de vida contemplativa femenina de Mataró, és a dir les monges clarisses-caputxines.

Els caputxins s'instal·len en els terrenys que ocupa avui en cementiri dels caputxins. La comunitat va ser exclausturada definitivament en 1835. El convent va ser incendiat i enderrocat. Les monges clarisses-caputxines es van instal·lar en uns terrenys pròxims, a l'Esplanada, en 1741.

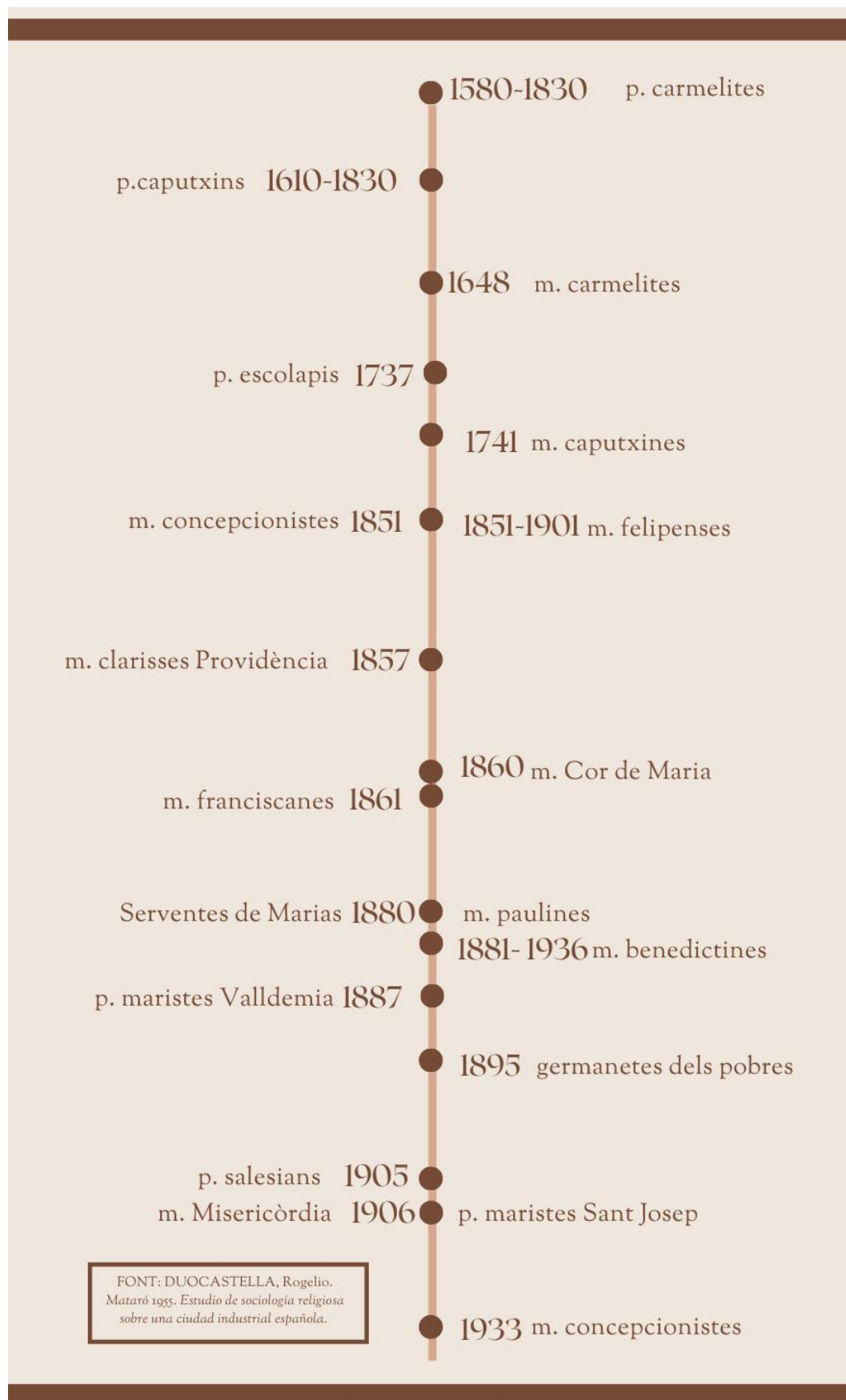

Parròquia de Sant Josep, Mataró. Inicis s. XX

És impossible resumir més de 300 anys d'història de dos ordes en poques pàgines, a més, aquest no és l'objectiu d'aquest treball. Per això només parlarem dels moments claus.

ESTABLIMENT HISTÒRIC I VIGÈNCIA DE LES INSTITUCIONS RELIGIOSES A MATARÓ (fins a 1955)

4.1.1 COMUNITAT CARMELITA

El 25 d'abril de 1648 s'inaugura el monestir de les carmelites descalces al carrer Barcelona, uns anys més tard, s'inaugura el 29 de setembre de 1685 el nou monestir fora muralles, a l'actual *Plaça de les Tereses*. Entre els anys 1686 i 1687, s'encarreguen la finalització de les obres de l'església i la creació del retaule de l'altar major al mestre Antoni Riera.

Durant la Guerra del Rosselló, entre el 1793 i el 1795, el monestir acull germanes clarisses, Bernardes i Benedictines que fugen de la guerra, procedents de Girona.

El 1808 els francesos saquegen el monestir i les monges carmelites fugen. El monestir resta tancat fins el 1810. Entre el 1814 i el 1823 el monestir de Mataró acull monges de Barcelona a causa de la incertesa política.

Per la Desamortización de Mendizábal el 1835 són exclaustres. No sabem quan tornen al convent.

Antic monestir carmelita a la Plaça de les Tereses, Mataró

L'inici del nou segle XX, ve acompanyat de l'eclosió d'un fort sentiment anticlerical, que cada cop s'anirà fent més gran. Aquest moviment tindrà personatges tan rellevants com Alejandro Lerroux, que acabarà dient coses com: *"Jóvenes bárbaros de hoy: entrad a saco en la civilización decadente y miserable de este país sin ventura; destruid sus templos, acabad con sus dioses, alzad el velo de las novicias y elevadlas a la categoría de madres para virilizar la especie. Romped los archivos de la propiedad y haced hogueras con sus papeles para purificar la infame organización social. Penetrad en sus humildes corazones y levantad legiones de*

*proletarios, de manera que el mundo tiemble ante sus nuevos jueces. No os detengáis ante los altares ni ante las tumbas... Luchad, matad, morid."*²

La Setmana Tràgica de 1909, és un clar exemple de la radicalització i l'anticlericalisme, que les masses obreres estaven patint. La germana Àngels ens dona el seu punt de vista: "Durant el s. XIX i XX l'Església ja va perdre la classe treballadora i amb el pas que porta també perdrà la dona."

El 20 de juliol de 1936, en el context de la Guerra Civil, les 19 monges carmelites són forçades a abandonar el monestir, que va ser incendiat i enderrocat, presumptament per les FAI. La comunitat va viure dispersa durant els tres anys que va durar la guerra.

Restes de l'antic monestir carmelita cremat el juliol de 1936

El 25 d'abril del 1939 tornen a Mataró tot i no tenir monestir i s'instal·len a la casa pairal de can Palau de la Riera.

El 1944 la comunitat es trasllada a can Pompeu Serra, de nou al carrer Barcelona. És la quarta casa monestir a Mataró.

El 1950, els pares de la germana Carme del Sagrat Cor, Raventós Espona, ofereixen a la comunitat la construcció d'un nou monestir. L'11 d'octubre del 1954 les monges es traslladen al nou monestir, a l'avinguda can Torner, emplaçament actual de l'orde.

El 1965 es clausura el Concili Vaticà II. Un dels seus documents *Perfectae Caritatis* demana la renovació de la vida consagrada segons l'esperit evangèlic i les necessitats dels temps actuals. S'han de revisar i adaptar les constitucions de tots els ordes i congregacions religioses. Entre 1966 i 1984 es treballa per a aquesta renovació.

² "Font: "La Rebeldía". Barcelona, 1 de Setembre de 1906

La germana carmelita Àngels ens explica quin va ser el resultat d'aquest moviment de renovació: *“Abans del Concili Vaticà Segon, totes les carmelites érem iguals, amb el Concili va venir una posada al dia de tots els ordes religiosos. Des de Roma es van enviar a tots els monestirs carmelites de Catalunya un esbós de noves constitucions i durant un any havien de provar de viure tal com manaven les noves declaracions. Doncs bé, la*

Nou monestir carmelita, Avinguda Torner, Mataró, 1954

majoria de monges estaven molt contentes amb els canvis, però un petit grup, el 10% de l'orde, no hi estaven pas d'acord, i aquí va venir el problema. Roma va fer cas a aquest 10% i van formular unes noves constitucions molt més tancades i van dir que qui no estigués d'acord podia deixar l'orde. És clar, quan van veure que el 90% dels carmelites marxaven, van aprovar unes altres constitucions per aquest grup i així es va produir la separació. Al cap i a la fi, són formes diferents d'entendre Déu; un és pare, és amor, vol que t'entreguis als altres per aquest amor, i l'altre és un Déu dur, que castiga i que vol que et sacrificuis. Aquest 10% són les del 90 i nosaltres som les del 91, es diu així per l'any en què es van aprovar les constitucions. De totes maneres totes som carmelites descalces igual.”

El 1998 se celebra el 350è aniversari de la fundació de la comunitat a Mataró.

4.1.2 COMUNITAT CAPUTXINA

El fundador del convent va ser el Sr. Pablo Martí, qui va assumir les despeses de la construcció. En 1730 es posa la primera pedra del monestir de la Assumpció, de manera solemne, en el paratge anomenat L'Esplanada, en una zona plana fora de la muralla, prop del convent dels Caputxins, un any després de la seva fundació. La construcció acaba el 1736.

Aquests primers temps van ser durs, després de la mort prematura de la mare abadessa i l'escassetat d'aliments i de béns materials, i es va haver de prescindir fins i tot d'un dels dos capellans.

L'arribada dels francesos a Mataró el 16 de juny de 1808, dia de Corpus Cristi, fa viure un dels episodis de major sobresalt en el monestir: quan els francesos irrompen en el convent, incendien el torn i entren en la clausura per a robar tot el que troben de valor. Les monges temen per la seva vida i encara que no mor cap, alguna surt de la clausura per a dirigir-se a casa d'alguns familiars. Van ser sis anys de guerra en què les monges a penes rebien almoines i van passar tanta fam que algunes d'elles van emmalaltir. Amb aquest motiu alguna viatja amb vaixell fins al convent de Palma, des d'on tornarà al convent de Mataró acabada la guerra el 1814.

Il·lustració del saqueig de Mataró de l'any 1808 per les tropes del comandant Lechi,

16 de junio de 1808 saqueo de Mataró. *“Entró enseguida la división en la ciudad, saqueando, matando y cometiendo todos los horrores y abominaciones imaginables, sin perdonar ni los conventos de religiosos ni religiosas, ni hasta las sagradas formas...”*

*“...Iba aumentando por momentos el horror, carnicería y saqueo y todo se dirigía a cumplir lo que Lechi en su furor había decretado, esto es, el exterminio de Mataró...”*³

El 12 de juny de 1823 els notifiquen a les germanes Caputxines que han d'abandonar el convent i dirigir-se al convent dels frares Carmelites, perquè el convent de les Caputxines

³ Raymundo Ferrer *Barcelona captiva*. Pag. 177

Vista del monestir caputxí des del interior. J. Salvany 1926

servirà de caserna a les tropes franceses que ja eren a la ciutat. Són els anomenats Cent Mil Fills de Sant Lluís que arriben a Espanya amb la intenció de neutralitzar la “aventura liberal” del comandant Riego i en favor de Ferran VII. Quatre religioses moren en el convent carmelità per les condicions de vida.

La protecció que fan del convent 50 milicians el 26 de juliol de 1835, permet que les germanes caputxines no hagin d'abandonar el monestir, en un context de crispació social. De nou en 1843 el convent és escenari d'una batalla entre revolucionaris i les

tropes del general Prim, amb diversos morts i molts ferits.

Entre 1855 i 1856 el monestir ha d'impartir classe a nenes, de manera obligatòria a causa del decret del general Espartero.

La Gloriosa Revolució del 68 afecta al monestir, atès que el Govern ha resolt suprimir convents. El dia 8 de febrer de 1869 acullen a 27 monges del convent de Santa Maria La Reial de Barcelona sumant un total de 58 religioses. Viuran juntes 12 anys, fins que tornen a Barcelona.

Monestir caputxí. Inicis s. XX

El 19 de juliol de 1936 un grup d'homes radicalitzats, es pensa que eren membres de la FAI i de la CNT, incendia una part del monestir, en el context de l'inici de la Guerra Civil.

La persona que va documentar i va fotografiar gran part de tots aquests incidents va ser Marià Ribas, que ens dona detalls de les grans pèrdues que va sofrir el patrimoni artístic i cultural de la ciutat, que en el cas de les Caputxines es va perdre un gran conjunt pictòric atribuït a Viladomat. Sobretot una gran tela que presidia l'altar major, on estava representat el misteri de l'Asunción de María, titular del monestir.

Monestir caputxí durant la nevada de l'any 1962

Incendiat el monestir i espoliat, només queden les parets mestres, per tant les monges han d'abandonar el convent i en els mesos successius l'ajuntament empra l'edifici com a magatzem i mesos després, el govern franquista com a presó.

A la fi de 1939 tornen al monestir les vint religioses que componen la comunitat i com ni l'ajuntament ni l'estat volen fer-se càrrec de la reconstrucció, demanen un préstec de cinquanta mil pessetes, per a restaurar, fonamentalment l'església. El projecte de restauració és a càrrec de l'arquitecte mataroní Josep Puig i Cadafalch, que en 1946 dissenya en l'altar major i el “manifestador”, una espècie de templet en marbre, alabastre i amb aplicacions de bronze. Seria el seu últim treball.

A títol anecdòtic, el 8 de maig de 1983, ja recuperada la democràcia, es van donar grans cues de persones, davant de les dues meses electorals que es van instal·lar, en l'atri del monestir de les monges Caputxines, per a poder votar.

4.2 MATARÓ I LA FE CATÒLICA

Per a un noi de 17 anys, que viu a Mataró i que no té encara massa clar si hi ha un ens superior, la fe pot percebre's com una cosa llunyana, alguna cosa d'un altre temps. Sabent, que el fet religiós ha tingut gran importància, he intentat entendre, encara que sigui de manera superficial, el que representa i ha representat per a la societat de Mataró la fe cristiana i el catolicisme.

En aquests temps de vida canviant, de presses i consum, on la tecnologia ha entrat en les nostres vides i ho ha canviat tot, podria pensar-se que la religió queda com una cosa residual i marginal.

Imatge de la Riera de Mataró, on es pot observar una fornícula

Però no hem d'enganyar-nos, la percepció que de la fe es pot tenir en aquest principi de segle XXI, en una ciutat propera a l'àrea metropolitana de Barcelona com és Mataró, no ha de coincidir necessàriament amb altres àrees de la península, sobretot rurals, ni tan sols d'altres regions on la fe catòlica es viu amb més entusiasme. I si ampliem el focus, hi ha països en els quals la religió catòlica té un pes molt important, on els ciutadans són no sols cristians catòlics, sinó catòlics practicants.

A Mataró la tradició cristiana és molt antiga. El cristianisme i la cultura cristiana han forjat la moral, els costums i una idiosincràsia, que ho ha tenyit tot, des de la gastronomia, a l'arquitectura, passant per les arts, o el nom dels carrers. En aquest sentit Mataró no és especial, és un exemple més de la cultura del Mediterrani Occidental.

La major part dels actuals ciutadans de Mataró tenen tradició familiar cristiana, ja siguin autòctons de la capital del Maresme o vinguts d'altres regions de la península. Però la major part d'ells no són catòlics practicants, sinó catòlics de tradició que acudeixen als oficis religiosos en determinats esdeveniments com poden ser batejos, comunions, noces i funerals. Es dona un fenomen molt peculiar, i és que la major part de nens i nenes que prenen la Primera Comunió deixen d'acudir a missa, i per tant deixen de combregar a les poques setmanes d'haver rebut el sagrament, fonamentalment perquè els seus pares no assisteixen amb regularitat als oficis religiosos.

Detall d'una fornícula actual

Alguna cosa semblant es produeix amb els confreres que en diverses confraries i en gran nombre desfilen pels carrers de Mataró per Setmana Santa i que en la gairebé totalitat de les ocasions vesteixen hàbits i uniformes fets a mida i amb un considerable cost econòmic. La major part d'aquests cristians que en aparença tenen gran fervor religiós quan passen els dies de Setmana Santa no tornen a aparèixer per les esglésies. Si aquests cristians dels quals acabem de parlar fossin catòlics practicants, els temples i les esglésies estarien molt més concorregudes en els dies de precepte. Però això no ha estat sempre així. Durant segles la pràctica catòlica a la ciutat de Mataró i en tota la península va tenir un paper fonamental en la vida dels ciutadans. Des del 25 de març de 2008 al 25 de març de 2009, es van commemorar, amb diferents celebracions, els mil anys d'antiguitat de la Basílica de Santa Maria de Mataró (1008-2008). Aquesta dada ens dona una idea de l'extensa tradició cristiana a Mataró.

El 1975, Marià Ribas i Bertran publicà *El Maresme en el primers segles del cristianisme*. Amb aquesta obra, que va guanyar l'accèssit de Premi Iluro de 1973, Ribas fa un recorregut històric, amb el suport de l'arqueologia, des dels antecedents en l'època romana, fins a arribar a la Reconquesta. Aquesta obra posa de manifest la llarga tradició cristiana a la nostra ciutat i en el seu entorn.

Aquesta tradició es fa patent avui dia. Si donem un cop d'ull a la llista de carrers de Mataró, veurem que compta amb més d'una setantena de carrers que tenen nom de sants, santes, verges, Cristos, Papes, sacerdots o persones vinculades a ordes religiosos de la ciutat. A més, si fem un volt per algun dels carrers del centre de Mataró, trobarem fornícules o capelles adossades en alguna de les cases d'aquests carrers amb nom de sants, on podem apreciar l'escultura religiosa del sant o verge titular del carrer.

Aquestes solen ser capelles del s. XVII, o anteriors, que en molts casos han estat substituïdes al llarg dels temps per obres modernes, com succeeix amb el sant Sebastià que podem trobar a la cantonada del carrer Barcelona amb la plaça de Santa Ana. Durant els convulsos dies de la Guerra Civil, especialment l'any 1936 van ser destruïdes o cremades un gran nombre de capelles. En altres casos les reformes a les cases, o l'enderrocament d'aquestes van ser la causa de la seva desaparició.

Professó a Mataró 1913, a la cruïlla de La Rambla amb Plaça Santa Anna

Des de fa anys l'Ajuntament de Mataró ha legislat perquè aquestes capelles es puguin preservar en el temps com a béns d'interès cultural, de tal manera que si s'ha de fer la remodelació d'un edifici, o és substituït per una nova construcció, si hi havia hagut una fornícula o capella en l'edifici antic, s'ha de restaurar o substituir. Aquesta circumstància, s'ha donat ja en diversos llocs, per exemple al carrer Pujol.

Aquestes fornícules han quedat com un vestigi de passat religiós de Mataró. L'expansió demogràfica i urbanística de la ciutat a partir dels anys seixanta, no va portar de la mà una expansió de les capelles, signe del canvi dels temps.

És també molt significatiu que molts dels pobles pròxims a Mataró estaven, i a vegades continuen estant composts pel nom d'un sant, juntament amb el nom del poble pròpiament dit. Entre els primers, servirien d'exemple pobles com Vilassar de Mar o Vilassar de Dalt, que fins a 1980 es van dir Sant Joan de Vilassar, referint-se al primer i Sant Genís de Vilassar en el segon cas. Continuen tenint el nom d'un sant en el topònim del poble, localitats com Sant Vicenç de Montalt o Sant Andreu de Llavaneres, per citar-ne uns quants.

De la transformació en la pràctica religiosa en els anys cinquanta del s. XX, ens dona notícia en el seu llibre *Mataró 1955. Estudi de sociologia religiosa sobre una ciutat industrial espanyola*, Rogelio Duocastella.

Ramon Salicrú i Puig, llicenciat en filosofia i lletres començava així la seva conferència “El fet religiós” dintre del cicle de conferències “Els expectatives del nou segle” el dijous dia 9 de novembre de 2000: “*Té sentit parlar avui de ‘Fet Religiós’? Té sentit parlar*

Vista de Mataró des del monestir del monjos caputxins. De dreta a esquerra podem veure el monestir caputxí, les germanetes dels pobres i al fons, l'església de Santa Maria. Fotografia de Santi Carreres

de “Religió” en aquest món primordialment materialista en el qual vivim? Té sentit parlar de “Religió” en un món on la ciència i la tècnica semblen haver resolt un munt d'interrogants que neguitejaven l'home? Té sentit parlar de ‘Religió’ en un món secularitzat, cada vegada més allunyat de tot allò que no sigui la recerca del benestar, del simple ‘passar-s'ho bé’ o del ‘tenir molt’ com reclamen eslògans consumistes del nostre temps? Té sentit parlar de ‘Religió’ en un món en què es mesura les persones més ‘pel que tenen’ que no pas ‘pel que són’? Evidentment, té sentit. Perquè el que he dit només és veritat en part. Cada vegada són més els qui no troben ni en el materialisme, ni en la ciència, ni en la tècnica, ni en el benestar hedonista, ni en la possessió de la riquesa, el benestar personal, ni l'equilibri humà requerit, la felicitat en definitiva, a la qual aspira tot ésser humà. Les insatisfaccions personals -fins i tot els suïcidis, de vegades- troben el seu estadi principal precisament en les societats opulentes i teòricament més avançades. Per alguna cosa deu ser! ...”

I finalitzava la seva conferència amb aquestes paraules:

“Accepteu la bona voluntat de les meves paraules. Volen ser plenes de modèstia i de senzillesa però també... de rigor i d'exigència. No es tracta de donar

l·liçons de res ni a ningú, sinó de treballar amb profunda estimació conscients que, malgrat les crisis, els moments delicats i les defallences que puguem viure... els valors religiosos no podran mai deixar d'existir. Jesús ens ha dit que 'estaria amb nosaltres fins a l'acabament dels segles'. No és poc.”⁴

Les reflexions de Ramon Salicrú responen a l'evolució que ha tingut la nostra societat en els últims setanta o vuitanta anys, des que els homes i dones de Mataró i en general de gran part de l'occident europeu, hagin passat de comptar amb una població de fidels practicants a uns ciutadans que en molts casos s'han allunyat de la pràctica religiosa. Però els éssers humans amb freqüència ens sentim petits i impotents davant unes certes adversitats i acabem per encomanar-nos al cel, al diví.

Antic monestir carmelita, Plaça de les Tereses, Mataró

⁴ Salicrú i Puig, Ramon. “El fet religiós”. Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria, [en línia], 2001, Núm. 69, p. 21-30, <https://raco.cat/index.php/fullsmasmm/article/view/116309>

La comunitat de les germanes carmelites descalces, maig 2021

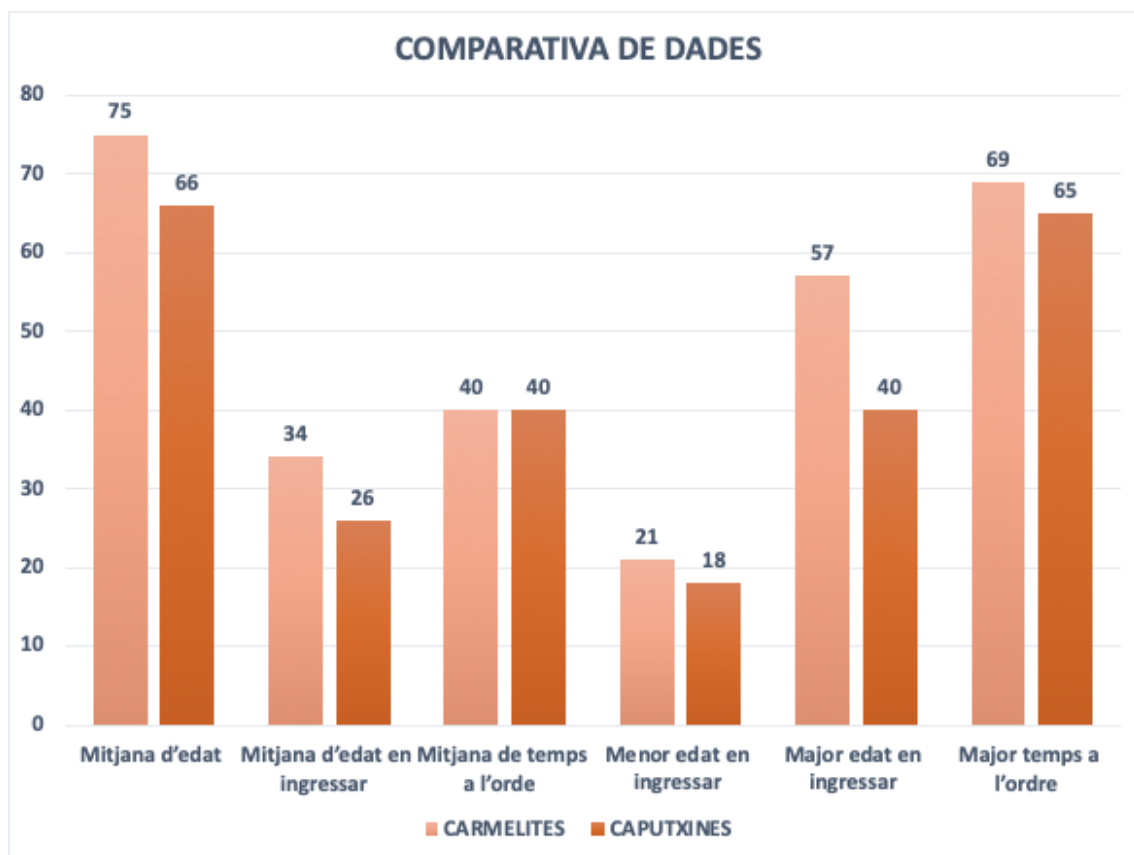
5 ELS MONESTIRS AVUI

5.1 ELS MONESTIRS EN DADES

CARMELITES					
(Disposem de les dades de 12 germanes d'un total de 15)					
NOM	EDAT	EDAT D'INGRÉS	ANYS A L'ORDE	LLOC PROCEDÈN.	ESTUDIS
Anna	50	24	26	Vilafranca del Penedès	Disseny i estampació tèxtil
Àngels	52	32	20	Mataró	Psicologia
Mercè	59	57	2	Barcelona	Farmàcia
Carmel	68	21	47	Palma de Mallorca	Primaris
María	68	22	46	Sevilla	Comerç i auxiliar clínica
Elena	79	47	32	Osca	Infermeria
Margarida	81	23	58	Mataró	Secundaris, música i piano
Montserrat	82	56	26	Mataró	Secundaris
Concepció	85	46	39	Mallorca	Infermeria
Eulàlia	88	30	58	Barcelona	Assistència social
M. Àngels	91	22	69	Barcelona	Infermeria
Roser	92	30	62	Barcelona	Batxillerat

CAPUTXINES				
NOM	EDAT	EDAT D'INGRÉS	ANYS A L'ORDE	LLOC PROCEDÈN.
Sandra	48	40	8	Gabon
M. Ludivina	57	20	37	Mèxic
Teresa	60	21	39	Bolívia
M. Leonor	61	18	43	Mèxic
Irene del Carme	62	29	33	Xile
M. Teresa	82	29	53	Galícia
Montserrat	93	28	65	Arenys

CONCLUSIONS

- La mitjana d'edat de les monges carmelites, prop dels 75, és més elevada que el de les germanes caputxines: 66 anys. Aquesta tendència d'envelliment de les germanes és quelcom generalitzat a tota Espanya i a tota Europa, degut, en gran

manera, a la pèrdua de fe que el continent pateix des de fa anys. L'edat mitjana d'entrada a l'ordre, és bastant similar a ambdós monestirs, 34 i 26 anys.

- La mitjana de temps dintre de la congregació és la mateixa.
- Encara que hi ha menys germanes, el convent caputxí, és de mitjana més jove que el carmelità.
- Pel que fa al lloc de procedència, queda palès que totes les germanes carmelites són espanyoles mentre que de les 7 germanes caputxines només dues són espanyoles.
- I pel que fa als estudis és important remarcar que la formació acadèmica de la majoria de germanes va encaminada al servei als altres. Tanmateix, no es pot obviar que durant el noviciat les germanes reben formació teològica.

5.2 VOCACIÓ I FE

Què és la vocació? Segons el DIEC, la vocació és “Acció de cridar Déu algú invitant-lo a anar a ell, o a dur a terme una missió, a canviar de vida, etc.” i què és la fe? Doncs segons el DIEC la fe és “Creença ferma en la fidelitat, en la veracitat, en la capacitat, d'algú, en la veritat d'alguna cosa, en l'eficàcia d'alguna cosa.”

Així doncs, podem afirmar que el pilar fonamental dels monestirs és la vocació, sense vocació no hi ha monestirs. El monestir és, o hauria de ser, l'expressió de la vocació del lloc, de la seva fe.

Entrevista a les germanes carmelites María i Margarida

A l'Europa actual, un dels majors problemes dintre de l'Església, és la constant pèrdua de fe, i, per tant, de vocació. Maria, germana del monestir carmelita, deia això al respecte: *“Visc la constant pèrdua de fe amb molta tristesa, quan veig algú que viu les seves nits sense fe, només puc sentir tristesa. La fe és esperança, esperança en l'home, en la humanitat. No tenir, no viure amb esperança és quelcom terrible.*

La fe és una llavor que portem a dins, i som nosaltres qui a través de la nostra vida quotidiana, a través de la nostra senzillesa i petitesa podem escampar aquesta llavor d'amor i d'esperança, que ens ajuda a respirar! Nosaltres no podem fer gaire cosa més, nosaltres no hem vingut a salvar el món, però sí a ser-hi una presència en ell d'esperança, que al cap i a la fi és la porta a Crist.

Creure en Jesús és un regal que Déu em fa, no et sé explicar per què crec, hi ha infinitat de preguntes per les quals no tinc, i mai tindrè, resposta. Per què la fe està caient a Europa avui en dia? Doncs no ho sé, potser els cristians no hem aportat el que hauríem d'haver aportat a la humanitat, potser hauríem d'haver estat més acollidors, menys rígids, menys jutjadors. Per això és tan important el Concili i que la seva essència de canvi de mentalitat vers Déu s'escampi per tot arreu.”

Entrevista a la mare superiora caputxina M. Ludivina

A causa d'aquesta situació s'han donat, principalment, dos corrents de pensament. El primer defensa que els monestirs s'han de protegir sigui com sigui del seu tancament. Aquest corrent té molt present el sentit internacional del seu orde, si manca gent en algun indret, si manca fe, l'orde envia els o les religioses que facin falta. Un exemple d'aquest pensament seria el monestir de germanes clarisses-caputxines: *“Nosotras somos una orden internacional, si al otro lado del mundo nos llaman porque necesitan ayuda, es nuestro deber ir allí, y hacer lo posible para mantener viva la congregación”*, tal com declara Ludivina, la seva priora.

El segon corrent entén que un monestir és la marca de fe del lloc, de la vocació de la ciutat o poble, si no hi

ha prou religioses per mantenir un monestir obert, aquest s'ha de tancar, està de més. N'és exemple el monestir carmelita descalç, la germana Àngels deia *“Nosaltres creiem que la vocació no s'importa, no es pot importar vocació d'arreu del món aquí. Si cal tancar un convent perquè falta gent, es tanca. El monestir és una expressió de la fe del lloc, del*

poble o de la ciutat, si no hi ha vocació, aquell convent no cal, està de més. Sovint venen monges estrangeres a suplir monestirs amb falta de germanes, tristament a vegades no saps si venen realment per la seva fe o pel nivell de vida que occident ofereix. Nosaltres creiem que importar fe d'Àfrica o d'Amèrica Llatina no és la solució. A part, cal remarcar, que nosaltres vivim en comunitat, en família, i a vegades l'adaptació d'aquestes germanes a occident i els seus costums xoca frontalment amb la seva cultura d'origen."

La crisi vocacional porta a un altre dels grans problemes de l'Església occidental: l'envelliment de les comunitats i la falta de relleu generacional. *"A escala mundial, l'orde no està malament, ara bé, en els països occidentals està 'fotuda', siguem clars. La població dels monestirs està molt envellida, a mi em consideren jove, jo tinc cinquanta-dos anys, jo de jove no tinc res. Però jo no crec que s'acabi, no ho crec perquè penso que*

Entrevista a la germana carmelita Àngels

depèn de Déu. Sempre he pensat que han de canviar moltes coses i potser aquesta 'crisi vocacional' servirà perquè puguem viure realment la nostra vocació i deixem moltes coses que són secundàries i que hem convertit en essencials. Potser s'acaba l'època dels grans monestirs i comença una nova, de comunitats més reduïdes i més enmig de la gent, no tan apartades" declara la germana Àngels.

Aquesta situació ha portat al tancament de molts monestirs arreu d'Europa occidental. Per exemple, el monestir de germanes clarisses-caputxines de Mataró, és l'últim del seu orde a Catalunya. Preguntem a la mare Ludivina com viu aquesta situació: *"Con mucho dolor y tristeza, pero qué podemos hacer... nosotras intentamos vivir con ilusión y esperanza, sabiendo que nos ha tocado estar en este momento de la historia y Nuestro Señor sabe por qué ahora somos tan pocas."*

5.3 ELS PILARS DE LA VIDA CONTEMPLATIVA

Aquestes ordres de monges de vida contemplativa han seguit regles centenàries, que el pas del temps ha anat modificant, encara que de manera molt lenta.

Però sens dubte l'anunci l'any 1959, per part del Papa Joan XXIII del Concili Vaticà II, encara que oficialment va començar en 1962, suposaria un abans i un després en molts dels monestirs de tot el món, i especialment per a les religioses de vida contemplativa, també anomenades monges de clausura.

Va ser un concili de tota l'Església catòlica, és a dir ecumènic, en el qual s'abordava la nova relació de l'Església amb el món modern, amb la finalitat de promoure el desenvolupament de la fe catòlica.

Entrevista amb la mare superiora caputxina M. Ludivina.

Això suposava de fet canvis en la litúrgia i sobretot una nova relació amb el món exterior. Però no totes les comunitats van acceptar de bon grat aquests canvis en la vida dels convents, motiu pel qual s'ha donat casos d'alguna escissió dins d'un mateix orde. Aquestes diferents maneres d'interpretar la vida monacal, han donat lloc a les anomenades federacions de monestirs, i s'han establert dos corrents, unes més aperturistes, mentre que altres comunitats han optat per seguir la regla clàssica, molt més tancada.

La comunitat de monges carmelites de Mataró pertany a la federació de monestirs amb un marcat accent aperturista. La germana carmelita Maria ens explica en les seves paraules que va suposar el Concili: “*Va suposar tota una revolució dins l'Església, però*

no va ser una revolució de canvis exteriors com per exemple deixar de portar el vel o treure la reixa dels monestirs. El Concili va suposar una revolució pel que fa a la mentalitat de tots els fidels. Era necessari un vertader canvi de criteri, per tal que es poguessin donar els posteriors canvis exteriors. El canvi va ser de dins cap a enfora.

L'Església demanava uns canvis per tal d'adequar-se als nous i canviants temps, calia obrir les portes del cor i de la ment per poder-los seguir i no quedar-nos enrere. La imatge de Déu havia de canviar, ja no podíem tenir una imatge antiga de Déu, d'aquell Déu jutge i dur. Déu havia de ser pare, amor i misericòrdia i aquesta era la mentalitat del Concili i la de Joan XXIII."

I un primer pas per a la renovació era la informació. La mare Cristina Kaufmann (Baden, Suïssa, 1939 - Mataró, 2006), monja carmelita del monestir de Mataró, va escriure d'aquest moviment de renovació: *"Con el Concilio se desató en la comunidad como primer interés de renovación el deseo de un mayor conocimiento de la Biblia. Fue entonces cuando cada hermana tenía ya un ejemplar para su propio uso. Todas las hermanas intensificaron la lectura de libros de teología, de espiritualidad, la sed de comprender más profundamente lo que habíamos meditado y contemplado a través de textos piadosos de autores clásicos en el Carmelo."*⁵

Al llarg de les conclusions del Concili Vaticà II hi ha moltes al·lusions a les monges de vida contemplativa, valgui com a exemple aquesta referència directa en el decret *Perfectae Caritatis*, promulgat per Pau VI.

"7. Los Institutos destinados por entero a la contemplación, o sea, aquellos cuyos miembros se dedican solamente a Dios en la soledad y silencio, en la oración asidua y generosa penitencia, ocupan siempre, aun cuando apremien las necesidades de un apostolado activo, un lugar eminente en el Cuerpo Místico de Cristo, en el que no todos los miembros tienen la misma función. En efecto, ofrecen a Dios un eximio sacrificio de alabanza, ilustran al Pueblo de Dios con frutos ubérrimos de santidad y le edifican con su ejemplo e incluso contribuyen a su desarrollo con una misteriosa fecundidad. De esta manera son gala de la Iglesia y manantial para ella de gracias celestiales. Sin embargo, habrá de ser revisado su tenor de vida en conformidad con los anteriores principios y criterios de renovación y adaptación, aunque manteniendo fidelísimamente su apartamiento del mundo y los ejercicios propios de la vida contemplativa."

⁵ Cristina Kaufmann . La fascinació d'una presència. Cap a una experiència sana de Déu. pag 174

5.3.1 ELS 3 VOTS

Les comunitats de vida contemplativa s'assenten en tres vots o preceptes que donen caràcter propi a la manera de viure d'aquestes dones.

Són els anomenats vots de castedat, pobresa i obediència, que comparteixen totes les comunitats. Tan importants són, que el cordó blanc que ceneix l'hàbit de les germanes clarisses-caputxines, té tres nusos, que els recorden en tot moment els tres vots, que van acceptar en professar en l'ordre.

En el capítol II de Regles i Constitucions de les monges de l'Orde de Santa Clara, en el seu article 22, assenyala: *“Las hermanas, al profesar legítimamente, prometen a Dios y a la Iglesia observar la Regla ‘viviendo en obediencia, sin nada propio y en castidad’, bajo clausura. Deben, pues, evitar todo aquello que pueda impedirles ‘el cumplimiento de los votos hechos al Altísimo de vivir en aquella perfección a la que el Espíritu del Señor les ha llamado’.”*⁶

5.3.1.1 LA CASTEDAT

La castedat “pel regne dels cels”, així titula el Concili Vaticà II l'apartat referit a la castedat. S'afirma que: *“l'Església té a Crist com a únic Espòs”*.

El vot de castedat compromet les dues comunitats de vida contemplativa de Mataró.

En el Títol Primer, article 28 -1, de la *Reglas y Constituciones de las Clarisas*, es llegeix: *“Por el voto de castidad, las hermanas se comprometen a guardar el celibato, y a abstenerse, de todo acto, interno o externo, opuesto a la castidad”*.

Y en apartado 2, se dice: *“Que por el voto solemne de castidad, se hace, además, nulo el matrimonio que acaso se contraiga.”*⁷

5.3.1.2 LA POBRESA

En el meu tracte amb les dues comunitats, el vot de pobresa ja es va fer palpable en les nostres primeres trobades. No hi ha rastre de luxes ni d'ostentació en cap dels dos monestirs.

És el vot que es fa més perceptible i que té una incidència decisiva en la manera de viure en el si de les dues comunitats. Hem vist la forma de vida tan austera en què viuen les monges, des del punt de vista material, especialment les clarisses-caputxines. En aquest

⁶ Reglas y Constituciones de las monjas de la Orden de Santa Clara. Editorial Seráfica, Calaf, 16 Barcelona -6 1974 ISBN Exento pag. 120

⁷ Ibídem p. 123

sentit, des de la seva dieta, a les condicions materials dins del convent, són d'absoluta escassetat.

Entrevista a mossèn Vicenç Mira a l'Ermita de Sant Simó

Mossèn Vicenç Mira diu: *“Tot i el treball que fan al monestir, les monges caputxines són més pobres que una rata, res a veure amb la situació econòmica de les carmelites, tant, que des de Càritas les ha d'ajudar. Cada mes una furgoneta els porta menjar i ja fa temps els porten mantes.”*

Els benefactors ajuden al manteniment dels monestirs i ho corrobora l'abadessa caputxina Ludivina *“confiamos en la Divina Providencia”*.

En les *Reglas y Constituciones de las Clarisas*, en el títol segon, article 35, es diu que:

*“Por el voto de pobreza las hermanas renuncian al derecho de disponer lícitamente de cosa alguna temporal, estimable en precio, sin el permiso del legítimo superior; por el voto solemne se hacen además incapaces de cualquier clase de dominio o propiedad de cosas materiales.”*⁸

Però a més, en l'article 31 podem llegir: *“A la Orden de santa Clara se le reconoce el carisma especial de la pobreza. En efecto, a todas sus hijas, que desde su origen eran llamadas frecuentemente ‘Hermanas Pobres’, han escogido una vida pobre para alcanzar las riquezas eternas.”*⁹

⁸ Ibídem p. 127

⁹ Ibídem p. 125

5.3.1.3 L'OBEDIÈNCIA

El vot d'obediència és, potser, la pedra angular on se sustenta la convivència dins de la comunitat. Existeix un consell que actua com a òrgan de govern dins de cada comunitat.

No obstant això, en les Regles i Constitucions de cada orde monàstic, venen recollides les normes, per les quals es regeixen.

En el Títol Tercer, en l'apartat de l'obediència de la *Regla y Constituciones de las Clarisas*, podem llegir en l'article 41: *“Tengan , pues, presente las hermanas, que obedecen al Señor, siempre que guardan la Regla y otras leyes o cualquiera disposiciones legítimas de la Comunidad, y se sujetan a las abadesas, que hacen las veces de Dios.”*

I encara, en l'article 42 es diu: *“Por el voto de la obediencia, las hermanas se obligan a obedecer a los legítimos superiores, que mandan según la mente del derecho común, de la Regla y de las Constituciones.”*¹⁰

Però, com s'apliquen aquests vots en l'actualitat? La germana carmelita María, ens dona la seva pròpia visió: *“Els vots monàstics són tres: obediència, castedat i pobresa. Val a dir que el seu significat no és el que a primera vista els donaríem.*

Els tres vots tenen quelcom en comú, un sentit que els uneix i els unifica, un centre, l'amor.

L'obediència no és que un mana i l'altre l'ha d'obeir, no, l'obediència és veure en un germà una necessitat i ajudar-lo, l'obediència és escoltar i estar disposat a escoltar, l'obediència és estar disposat. Mare Carmela donava un criteri d'ordre de valors de l'obediència, molt material, cal remarcar. Deia: ‘en una actitud de disponibilidad y de obediencia, tu criterio ha de ser: primero la comunidad, segundo lo que la comunidad ha mandado y en tercer lugar lo personal’. L'obediència després del Concili va deixar de ser una submissió total a un poder per passar a ser diàleg.

La castedat, en primer moment, l'entenem d'una forma exterior, com ara el celibat, és a dir, no casar-te, no tenir fills, no viure en parella, etc. Però la castedat és quelcom molt més profund que això, la castedat és la netedat de cor, viure una virginitat del cor no és gens fàcil, és un camí de tota una vida.

La pobresa, en un sentit estrictament material, consisteix fonamentalment en el fet que res és teu, tot és de tots, tot és de la comunitat. La pobresa és un camí, és un treball comunitari, la pobresa moltes vegades implica compartir. D'altra banda, també trobem la pobresa interior, la pobresa que vivim dia a dia, en la nostra manera de fer, el nostre temperament, en acceptar-nos com som i també voler millorar, això també és una manera de viure la pobresa.”

¹⁰ Ibídem p.130-131

5.3.2 LA CLAUSURA

La clausura, és un dels trets que imposa més caràcter en la manera de viure de les monges de la vida contemplativa.

S'entenia que la clausura tenia, o té, una sèrie d'avantatges per a poder establir la tan anhelada relació amb Déu. Amb la soledat i l'aïllament de la clausura es podia portar una vida més intensa d'oració, es podia establir una millor relació amb el Senyor.

El document *Perfectae Caritatis*, on es recullen les conclusions del Concili Vaticà II, en l'apartat referent a la clausura de les monges, diu: “16. *Conservi's inalterada la clausura papal de les monges de vida estrictament contemplativa, però després de sentir el parer dels mateixos monestirs adapti's a les condicions dels temps i llocs, suprimint els usos que hagin quedat antiquats.*”

Entrevista a les germanes carmelites María i Margarida. En primer terme podem veure les reixes on començava la clausura.

Aquest article seria molt important, en els anys successius, en l'intent de “modernitzar” la vida contemplativa.

La clausura imposava, i en part continua imposant, la prohibició d'entrar, tant homes com dones, en l'anomenada Clausura, i, d'altra banda, que les religioses tenien la prohibició de sortir-ne.

Fins no fa massa anys les germanes sentien els oficis religiosos des del cor, comunicat directament amb la clausura, protegides de les mirades dels feligresos. Però per si algun fidel veia a alguna de les monges, aquestes cobrien els seus caps amb vels negres.

Durant els últims anys, dins de la comunitat de les clarisses-caputxines, s'han produït uns tímids canvis. En l'actualitat, les germanes caputxines escolten missa assegudes als bancs, com la resta dels fidels. També en els últims anys, aquest clima d'obertura, portava a les monges a convidar, el dia de la Verge de Fàtima un grup petit de persones a un refrigeri que les germanes elaboraven en el monestir, i que servien a la sala Capitular, sota el quadre de la crucifixió de Crist d'Alfredo Opisso. Servien coca de pessic i llimonada. De la mateixa manera les germanes carmelites fa ja molts anys que van retirar les reixes de la clausura, tant a l'església com a l'interior del monestir.

Aquesta proximitat amb els veïns i fidels en general fa anys que les Carmelites ho tenen com una cosa normalitzada. A l'església s'han fet concerts i altres actes, a més dels litúrgics, naturalment, oberts al públic.

Celebració a la comunitat carmelita

Hi ha, no obstant això, en el monestir carmelità, un element que encara avui ens recorda temps passats, el torn. Les germanes carmelites el continuen usant, els és molt pràctic, essent la germana Elena, la seva encarregada.

És curiós comprovar que l'antic torn de fusta pintat de color marró fosc, va desaparèixer del convent de les Caputxines, per a donar pas en el seu lloc a una finestra, amb una reixa, que sol estar oberta i des d'on les germanes venen ous o les seves pastes, mantenint un contacte molt pròxim.

La clausura imposava la impossibilitat que les religioses sortissin al carrer i per tant serien els mongers els que realitzarien tota mena

d'encàrrecs. Més endavant en aquest treball, s'exposa un reportatge de l'última mongera del monestir caputxí.

Per últim i com a cloenda d'aquest apartat, podem afirmar que la salvaguarda de la clausura és més estricta en les caputxines que en les clarisses, cosa que ens ha dificultat el contacte amb el primer monestir.

5.4 DIA A DIA DEL MONESTIRS

5.4.1 HORARIS I ORACIÓ

La jornada monàstica està ben organitzada i estructurada i es regeix per les *hores canòniques*, que són comunes a tots els monestirs però amb adaptacions particulars, sobretot tenint en compte l'edat avançada de moltes religioses. No són hores com a tals, ni un moment concret del dia, sinó un període del dia.

L'horari és educatiu i funcional, ordenat per facilitar als monjos i monges una vida pràctica encaminada a l'oració contínua, a la contemplació i a la realització d'activitats en benefici del monestir.

Les hores canòniques són una divisió del temps emprada ja durant l'Edat mitjana en la majoria de les regions cristianes d'Europa. Cadascuna de les hores indica una part de l'Ofici diví (avui denominat litúrgia de les hores), és a dir, el conjunt d'oracions que correspon a cada hora.

Va ser Sant Benet qui va establir les normes dels monestirs benedictins i que va determinar en quins moments del dia s'havien de realitzar els diferents resos.

HORES CANÒNIQUES

- *Hores majors, o principals, que són els oficis més llargs:*
 - **Matines, vigília o ofici de lectures:** al matí, en sortir el sol. Aquest ofici litúrgic expressa l'actitud de vigilància i espera, i la intenció de dedicar el temps tranquil i exempt d'activitat laboral a l'oració i la contemplació de la Paraula de Déu. Per això el dia comença amb aquest ofici litúrgic de "Vigílies".
 - **Laudes:** al matí, cap a les set o vuit del matí. Aquest ofici se celebra en el moment del començar el dia i recorda la Resurrecció del Senyor, "Sol de Justícia que ve de l'Alt". Amb aquesta lloança matutina es convida amb tota la creació a lloar a Déu i a santificar tot el dia.
 - **Vespres:** a mitja tarda, cap a les sis. En l'hora de Vespres, de nou tota la comunitat es reuneix per a la gran oració de la tarda, en lloança juntament amb tots els homes de bona voluntat que lluiten i treballen per la pau, la justícia i el perdó en el món.
 - **Completes:** a primera hora de la nit, abans del descans nocturn. Es demana per a tots, i per al món, la pau i el perdó de Déu, la reconciliació i el desig de començar l'endemà una vida nova.

- *Hores menors, o oficis més breus:*
 - **Prima:** la primera de les hores canòniques menors.
 - **Terça o Tèrcia,** habitualment entre laudes i la missa conventual, a mig matí. L'hora de tèrcia a mitjan matí recorda a l'ànima la cooperació del cos en la tasca creadora de Déu.
 - **Sexta:** cap al migdia. Abans del menjar, sempre en comú i signe de fraternitat, l'ofici de sisena reuneix de nou la comunitat.
 - **Nona:** a primera hora de la tarda, és la darrera de les hores canòniques menors, precedeix les completes. Obre la tarda de les religioses amb una embranzida nova enfront del treball, o la continuació de l'estudi i la lectura formatives.

LA JORNADA MONÀSTICA

Aquest és l'horari marc d'un monestir.

- **Matines, vigília**
- **Laudes**
- **Celebració Eucarística:** Constitueix el cim de la jornada monàstica, en la qual es commemora el sacrifici de Jesucrist i es renova el seu gest en l'últim sopar. L'Eucaristia finalitza amb el cant de Tèrcia a manera d'acció de gràcies a Déu i oferiment dels treballs de la jornada.
- **Treballs Conventuals:** Després de l'esmorzar comença el temps de treball, intel·lectual i manual. És una manera de mantenir un saludable equilibri d'esperit i de cos i de desenvolupar les diferents facultats que Déu els ha donat. Amb el treball s'intenten cobrir les necessitats del monestir. És també una manifestació de proïsmes, ja que moltes religioses es cuiden de les més grans. Durant el dia hi ha també moments per a l'estudi i la lectura, tant de manera personal com col·lectiva.
- **Terça**
- **Sexta**
- **Dinar:** Es menja en complet silenci, escoltant la germana lectora, que llegeix llibres religiosos. Després del dinar, de desparar taula i fregar els plats, hi ha un temps lliure, sigui per descansar, llegir o resar.
- **Nona**
- **Vespres**
- **Sopar:** Transcorre com el menjar del migdia, en silenci i escoltant una lectura.
- **Recreació i treball:** Després del sopar es té un temps d'esplai tots junts en família.
- **Completes**

Amb el silenci nocturn les monges inicien el repòs necessari que els permetrà iniciar un nou dia dedicat a la lloança de Déu.

JORNADA CLARISSES-CAPUTXINES		JORNADA CARMELITES-DESCALCES	
Inici jornada	6:00 (7:00 dg.)	Inici jornada	6:00
<i>Laudes i ofici de lectura</i>	6:30	Hora de pregaria personal	6:30-7:30
Oració personal en silenci	7:00 a 8:00	<i>Laudes</i> (cantat)	7:30
Missa	8:00	Missa	8:00
Esmorzar i <i>hora tèrcia</i>	8:45	Esmorzar	9:00
Inici del treball	9:00	Treball	9:15 o 9:30
<i>Hora sexta (àngelus)</i>	12:45 a 13:00	<i>Sexta i ofici de lectura</i>	13:30
Dinar i hora de recreació	13:15 a 14:15	Dinar	14:00
Descans (temps lliure)	14:15 a 16:30	Hora de descans o temps lliure (ha d'haver silenci)	15:00-16:00
Lectura comunitària	16:30 a 17:00	Treball	16:00-17:30
Treball personal	17:00 a 18:30	Pregària	17:45-18:45
Assaig de cant	18:30	<i>Vespres</i> (cantat)	18:45-19:15
<i>Vespres</i>	19:00 a 19:45	Recreació	19:15-20:30
Oració personal en silenci	19:45 a 20:45	Sopar	20:30
<i>Oració completes</i>	20:45	<i>Oració completes</i>	21:30
Sopar	21:00	hora de dormir (silenci)	21:45

Tot i que cada congregació té el seu horari, són jornades força semblants. Cal remarcar que la missa és a la mateixa hora i que en ambdues comunitats fan les oracions de la litúrgia de les hores, però ni les carmelites ni les clarisses-caputxines s'aixequen abans de l'alba per orar. La germana Àngels explica els motius: “*Santa Teresa sabia que una monja havia d'estar ben descansada. Moltes vegades, els fenòmens místics que es donaven, eren per no haver descansat ni menjat bé.*”

Val a dir que no en tots els monestirs es fa lectura religiosa durant els àpats. Per exemple, al monestir carmelita descalç, llegeixen *La Vanguardia*.

L'oració és el tronc de la vida monàstica, sense oració no pot existir-ne. L'horari està organitzat en funció de l'oració, de la litúrgia de les hores.

Però què entenen les monges per resar? Podríem pensar que es tracta només de “passar el rosari”, oració rere oració, tanmateix no és així. La germana Àngels afirma: *“Santa Teresa diu de la pregària que moltes vegades és ‘estar a solas hablando con quien sabemos que nos ama’, és un tracte d’amistat amb Déu, jo prego com si parlés amb un amic, més ben dit, jo prego parlant amb un amic. Santa Teresa mai menysprea*

Taula de la germana lectora

l’oració de parenostres, avemaries, etc., ella creu que és una forma més de tornar a establir relació amb Déu, si la persona ho necessita.”

I què suposa resar en comunitat, quan les germanes fa la litúrgia de les hores? Doncs que en tot moment, arreu del món hi hagi lloança a Déu.

La mare Ludivina ens explica que el res es pot fer a qualsevol lloc, Déu és a tot arreu per escoltar-nos. Cada germana pot escollir on vol resar. Algunes ho fan a l’església, que és on teòricament Déu és més present; altres ho fan al pati, en contacte amb la natura; d’altres ho fan a la seva cel·la, en soledat, el lloc no té importància.

Què suposa per una monja l’oració? La germana carmelita Maria, ens ho explica: *“La vida és moviment, la vida és canvi constant, però hi ha coses que sempre hi són, coses que mai canvien, com la pregària. La pregària és com un aliment sòlid, que t’acompanya a la vida per tal de poder fer aquest moviment. La litúrgia uneix el món, uneix a tots els creients i a l’Església universal. A més la pregària cantada eleva i sana l’ànima, per això és tan important per a nosaltres cantar a laudes i a vespres.”*

5.4.2 EL TREBALL

El treball dins del monestir és part essencial pel seu bon funcionament. *“Sea el trabajo el medio ordinario de proveer lo necesario para la sustentación de la vida.”*¹¹ Cal distingir entre el treball de “la casa” i el treball per obtenir ingressos. Cal remarcar que dins de monestir el treball manual no és ni de lluny el més important. Es treballa mentre

¹¹ Ibídem p. 183

no es prega, ja que la pregària és l'epicentre del dia, i sobre ella es conforma la vida monàstica. Es treballa per poder pregar, no es prega per treballar.

A part dels treballs de casa i els remunerats, hi ha diferents oficis que s'han de realitzar. Aquests van canviant entre les germanes cada tres anys.

5.4.2.1 OFICIS

- Provisoria (intendència): el treball consisteix a fer les compres de tot el necessari, decideix el menú del monestir, etc.
- Sagristia: el treball consisteix en tenir l'església a punt, neta, rentar el que calgui, etc.
- Infermeria: la feina fonamental és la cura de les germanes més grans de la comunitat. Aquesta tasca no rota entre germanes al cap de tres anys. La germana que cuida d'una altra més gran és sempre la mateixa, ja que coneix l'evolució de la seva salut i a més es manté el vincle entre elles. La germana Elena, la infermera, té cura també de les medicacions.
- Biblioteca: té cura dels llibres i documents del convent, que les monges carmelites llegeixen a les seves cel·les. No tenen la tradició del císter de llegir i estudiar a la biblioteca. Les monges carmelites fan molta vida a la cel·la.

5.4.2.2 EL TREBALL DINS DEL MONESTIR DE LES CLARISSES-CAPUTXINES

Al monestir caputxí es dediquen a planxar i rentar roba per a altres monestirs i per a particulars. També emmidonen i planxen jocs de taula, estovalles, etc. I també fan galetes, massapà i magdalenes per vendre. La mare Ludivina ens explica que quan ella va entrar el 1996 els hi portaven d'una fàbrica per fer barrets per nens, però després es van emportar la producció a la Xina i ja no ho van fer més.

Del treball de bugaderia del monestir, el mossèn Vicenç Mira, ens explica una anècdota: *“em van explicar que uns germans maristes els van portar roba per rentar. D'entre tota la roba hi havia calçotets d'aquests que tenen una obertura per facilitar la micció, el cas és que quan van anar a recollir la roba neta van trobar que havien cosit l'obertura de tots els calçotets, però no t'ho perdis també em van explicar que els va passar el mateix a uns germans salesians.”*

5.4.2.3 EL TREBALL DINS DEL MONESTIR DE LES CARMELITES DESCALCES

Al llarg de la història més recent del convent s'han realitzat tota mena de treballs, com ara planxar estovalles, sargir roba, cosir corbates, fer els peücs que moltes companyies regalaven als viatgers dels avions, ensobrar la correspondència de La Caixa Laietana, etc. Actualment la feina principal del convent és la fabricació d'hòsties.

FABRICACIÓ DE LES HÒSTIES

La fabricació de formes per les litúrgies suposa actualment la font principal d'ingressos per al monestir de les carmelites, és una feina dura i sacrificada que realitzen individualment les monges més joves del convent, com ara l'Àngels, la Maria i la Carmel.

L'Àngels ens explica com és el procés de fabricar les hòsties que després seran el cos de crist durant infinitat de misses per tota Espanya.

La jornada comença a les nou del matí, després de missa, i acaba al voltant de les dues o les tres de la tarda, canviant de torns cada dos dies.

Procés de fabricació de les hòsties

L'obrador es divideix

en quatre sales; en la primera trobem la farina, l'aigua i les dues planxes per fer oblees, la segona és on s'humitegen les oblees, en la qual trobem unes llargues prestatgeries, en la tercera és on es tallen, seleccionen i embossen les hòsties, i la quarta sala on s'emmagatzemen, llestes per arribar a la boca de milers de fidels.

Procés de fabricació de les hòsties

Però tornem a la primera sala, allà l'Àngels ens ensenya com a partir d'un quilogram de farina i un litre dos-cents d'aigua es fa la barreja per fer les formes. Aquesta massa es fica dins d'un contenidor, que és a la mateixa planxa per fer les oblees. Allà, la màquina

vessa el contingut necessari de massa sobre la planxa inferior, posteriorment la planxa superior baixa. Ambdues, que estan calentes, couen i comprimeixen la massa. Després d'uns segons i d'haver-ne retirat els excedents, obtenim una oblea .

Depenent de la temperatura de les planxes podem obtenir oblees més fosques o de més blanques, i serà la parròquia o església qui decidirà quin tipus en vol. Al final de la jornada s'han fet al voltant de 140 oblees, uns 12 quilograms.

Procés de fabricació de les hòsties

Seguidament les oblees passen a la segona sala, on es disposen en piles de quatre sobre unes llargues prestatgeries, on amb l'ajut d'uns humidificadors, es deixen reposar prop d'unes vint-i-quatre hores. Les oblees s'humitegen per tal que es puguin tallar, ja que si s'intentessin tallar acabades de cuinar, es trencarien.

Procés de fabricació de les hòsties

les formes imperfectes de les perfectes, aquestes són embossades amb l'ajuda d'una màquina de calor.

Finalment les hòsties són ordenades i emmagatzemades en la quarta sala, on després d'aquí arribaran a centenars de parròquies d'arreu del país.

Abans de marxar li pregunto a l'Àngels si no treballarien millor dues monges a l'hora en comptes d'una, però em respon que efectivament treballarien millor i més ràpid, però que l'objectiu del treball no és aquest. M'ho deixa clar: *"en soledat es pot pregar en treballar, i això és el motor de la vida monacal."*

Segons ens explica la germana Margarida, carmelita, tots aquests treballs tenen quelcom en comú: serveixen per a la subsistència econòmica del monestir. Tanmateix, no són els

Procés de fabricació de les hòsties

Un cop les vint-i-quatre hores de repòs han passat, les oblees entren per dues màquines talladores, que les donen forma d'hòsties. Tant de mida gran com mitjana com petita. Seguidament la Vicky, una noia que ajuda la comunitat, separa

treballs més importants. Les feines més rellevants són els treballs de la casa.

El monestir, com tota casa, requereix d'un seguit de tasques, que es reparteixen entre les germanes. Aquestes feines van des de la neteja de la casa, la cuina, la intendència, la cura de l'hort, de les gallines, rentar i endreçar la roba, tenir

cura de les germanes més grans del monestir, etc., tant en l'àmbit comunitari com a l'escala personal.

Cal remarcar que una de les principals fonts d'ingressos dels monestirs, són les pensions de les germanes més grans de la comunitat, que cobren, ja que cotitzen i han cotitzat a la Seguretat Social com autònomes. *“Como muy propio de los pobres, conviene que las hermanas recurran a los subsidios, pensiones e instituciones de seguridad social, cuando lo exija la necesidad o lo recomienden las leyes civiles.”*¹²

Els diumenges no es treballa, i durant l'agost, es fan unes vacances, que no consisteixen a sortir enlloc, però sí a fer un horari més lleuger, que els permet dormir mitja hora més.

Antigament, existia, com a part de la sustentació del monestir el dot. Era el lliurament de diners o béns que la postulant, és a dir la dona aspirant a convertir-se en monja, donava al monestir en ingressar en un Orde religiós.

Encara que les Constitucions, tant de l'Orde de les clarisses-caputxines com la del Carmel, deien que s'ha d'admetre a les postulants, sense dot ni despesa, durant molts períodes va ser una pràctica habitual i era condició indispensable el pagament del dot per a poder professar com a novícia.

Algunes de les germanes més grans, tant caputxines, com carmelites van haver de lliurar el dot, que en el cas que alguna germana abandonés el monestir abans de fer-los, se li retornava, descomptant les despeses de manutenció durant el noviciat. En l'actualitat cap de les dues comunitats exigeix el pagament del dot.

Procés de fabricació de les hòsties

¹² Ibídem p. 183-184

5.4.3 CONVIVÈNCIA

Què és la convivència? Segons el DIEC és l'acció de conviure, i conviure, és viure plegats. Així doncs, la convivència és quelcom fonamental dins dels monestirs. La convivència sorgeix en el primer moment en què existeix un grup de persones que viuen plegats. Els monestirs són exemple de convivència.

La germana Ludivina comenta que on hi ha un grup de persones, sempre sorgeixen algunes diferències, però com ensenya Santa Clara l'important és la fraternitat. És un

Conversa entre germanes carmelites

treball del dia a dia, constant, és com un art i al final del dia arriba el més important: el perdó, la base de la convivència.

De manera semblant s'expressa la germana Maria. Ella ens explica que viure en comunitat és un treball constant, amb l'avantatge que es tracta d'un grup de persones que pensen, viuen i entenen la vida de manera similar. I si malgrat això apareixen diferències, també apareix el perdó, que es pot expressar de moltes maneres, amb un gest, una paraula o a vegades demanant directament perdó.

5.4.4 UNA VOLTA PELS MONESTIRS

- o **HORT:** L'hort és una part fonamental pel bon funcionament de la comunitat. Antigament, era el centre de la subsistència del monestir. Avui en dia encara ho és per al monestir caputxí, que amb els seus 3.400 m², proporciona verdures i hortalisses per a les germanes i per a les seves gallines, que són una part de la fonamental dels ingressos del monestir. No tant per al carmelità, que cedeix el treball de cultivar-lo a la Cooperativa Tarpuna, en l'àmbit tècnic, i a la Fundació Àmbit Prevenció. Aquesta fundació ajuda a persones que es troben en situació o a risc d'exclusió social, com poden ser persones amb VIH, les que són consumidores de drogues, les que es troben a la presó, les que es troben en contextos de prostitució, les persones migrades i especialment les dones, adolescents, joves i les seves famílies.

La mare Anna i treballadors de la Fundació Àmbit Prevenció a l'hort del monestir carmelita

Vista aèria de l'hort i el monestir caputxi

Vista de l'hort i el monestir caputxi

- o **ESGLÈSIA:** L'església del convent carmelita és de línies molt austeres. Compte amb algun fresc de Miquel Farré, un òrgan i una gran cítara. Quan una germana mor és vetllada a l'església. La del monestir de les germanes caputxines és un bon exemple d'arquitectura del s. XVIII, amb sostres molt alts i amb quatre capelles, dedicades a Santa Clara, Sant Francesc d'Assís, La Verge de Fàtima i el Sagrat Cor. Però és sens dubte el temple de l'altar, dissenyat per Josep Puig i Cadafalch, arquitectònicament el més representatiu.

Imatge superior: església monestir caputxí / Imatge inferior: església monestir carmelita

- o **CLAUSTRE:** Era el lloc on es reunia la comunitat, on es llegien els capítols de la regla de l'orde i on la priora organitzava les diferents tasques a seguir per les monges. Avui en dia és més un lloc de distensió i recreació. El claustre carmelita és un jardí quadrat, ple de plantes i flors amb una font en el centre i en el seu perímetre porticat, s'obren les portes de les cel·les de les germanes. És un lloc molt agradable. El claustre de les caputxines té molt poc encant. En el passat era un lloc molt concorregut, tenint en compte que en

Germanes carmelites reunides al claustre

Claustre del monestir caputxí

ell estava el pou d'on la comunitat obtenia l'aigua. És també porticat. En l'actualitat, només algun test al voltant del brocal i les arcades li confereixen una certa estètica.

- o REFETOR: És el menjador d'un monestir. La disposició i el color de les rajoles del refetor actual, del convents de les carmelites, imita a l'antic convent de la plaça dels Tereses, cremat el 1936. No he pogut veure el de les germanes caputxines, però m'explica mossèn Mira, que té la mateixa estètica que la resta del monestir, amb sostres alts i grans espais que obren les voltes.

Antic refetor del monestir carmelita, Plaça de les Tereses

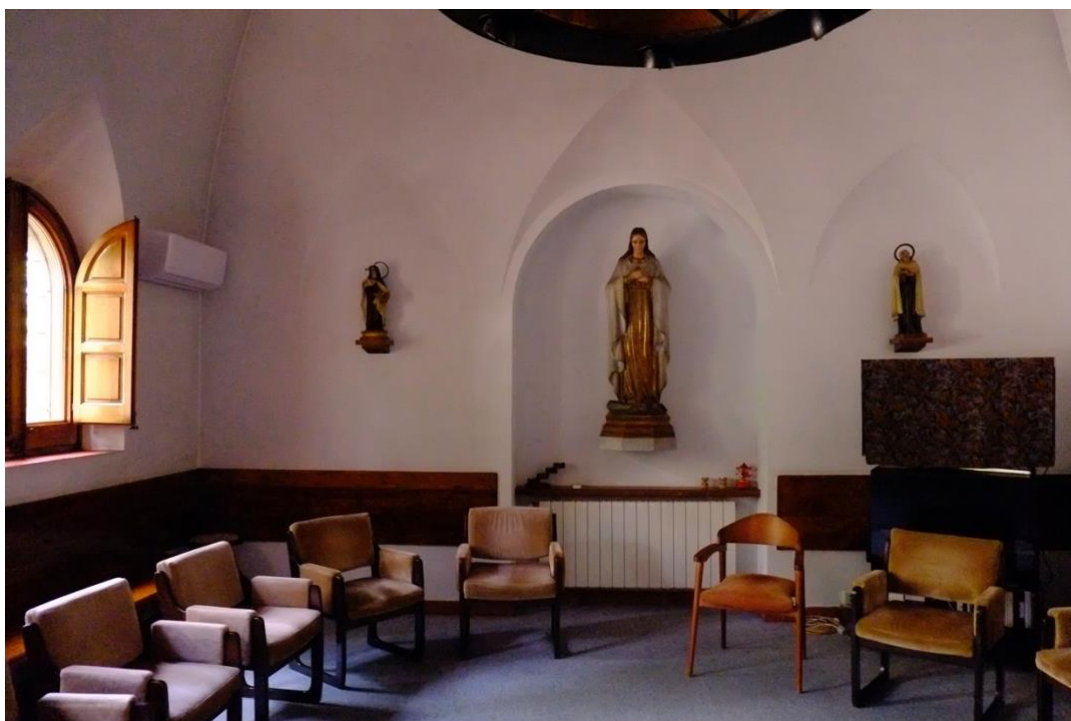
Actual refetor del monestir carmelita, Avinguda Torner

- o **SALA CAPITULAR:** La sala capitular seria l'equivalent antic a una sala de reunions. La sala capitular carmelita és còmoda i funcional, en contraposició la sala capitular caputxina que és d'una arquitectura severa, presidida per una representació del davallament de la creu d'Opisso. És en aquesta sala on les religioses es reuneixen per a escollir abadesa, per a rebre a les novícies, etc.

Sala capitular del monestir caputxí

Sala capitular del monestir carmelita

o BIBLIOTECA

Biblioteca del monestir carmelita

o OBRADOR

Obrador del monestir carmelita

- o CEL·LES: Són les habitacions de les monges. És un espai íntim, on les germanes resen, descansen, llegeixen, pinten o escriuen. Les cel·les de les germanes caputxines, segons descriu Josep Pou, capellà del monestir, les cel·les mesuren 4,50 m X 3,50 m.
- o HABITATGE del MONGER i del MOSSÈN: Avui en dia els monestirs de clausura ja no tenen monger i el capellà tampoc hi viu. En l'actualitat aquests habitatges són utilitzats amb fins benèfics, on poden viure famílies en risc d'exclusió social, refugiats, etc.

5.4.5 EQUIPAMENT I INSTAL·LACIONS

	CLARISSSES-CAPUTXINES	CARMELITES
<i>calefacció central</i>	només a la sala de planxar	✓
<i>aire condicionat</i>	només a la sala de planxar	al menjador i sala capitular
<i>gas</i>	NO	✓
<i>aigua calenta</i>	✓	✓
<i>banys a les cel·les</i>	NO	NO
<i>dutxa</i>	✓	✓
<i>banyera</i>	NO	només una
<i>telèfon fixe</i>	✓	✓
<i>telèfon mòbil</i>	2 o 3 (només les germanes més joves)	6 o 7 (només les germanes més joves)
<i>ordinador</i>	✓	2 de la comunitat i algun portàtil
<i>televisor</i>	✓	✓ (ús puntual)
<i>ràdio</i>	✓	✓ (les germanes més grans)
<i>vehicle</i>	NO	un cotxe i una furgoneta

La germana Àngels, del monestir carmelita, comenta que com a millores de les instal·lacions voldrien aconseguir:

- adequacions de les cel·les per fer-les més grans
- optimització de la calefacció
- instal·lació d'un ascensor
- reconversió dels espais segons les necessitats

5.4.6 L'HÀBIT

L'hàbit dels diferents ordes religiosos és un distintiu extern de cadascuna d'elles. Però l'hàbit no és tan sols el conjunt de robes amb les quals cada orde vesteix les seves germanes, és també una declaració de principis ètics i morals que cada comunitat imposa a les seves religioses.

Mare Ludivina amb l'hàbit caputxí

Germana Elena amb l'hàbit carmelita

En les regles i constitucions, es descrivia amb major o menor rigor com havien de ser les diferents peces que componien l'hàbit, color, llargada, i fins i tot el tipus de teixit del qual haurien d'estar confeccionats. Era comú que l'hàbit es convertís en un element de penitència, donada la pobresa, austeritat i poc refinament dels teixits. Encara que també és cert, que solien deixar un marge de llibertat per a adaptar les peces a les condicions climàtiques del lloc on estigués enclavat el monestir.

Tant en la comunitat carmelita com en la de les caputxines, encara en l'actualitat, es continuen confeccionant els seus hàbits. Cal remarcar que dins del mateix orde els hàbits són molt semblants, però pot haver-hi diferències respecte al color.

En el cas de les carmelites de Mataró, el color del seu hàbit és el més clar dins de la gamma de marrons de tot l'orde, com de cafè amb llet.

L'hàbit de les caputxines de Mataró, està dins de la gamma dels marrons foscos i més llarg que el de les carmelites. Les caputxines no sols porten mocador, com les carmelites, sinó que a més aquest és més llarg i per sobre de la toca blanca, cenyida al rostre. El cordó que cenyeix l'hàbit de les caputxines amb els seus tres nusos, és tal vegada l'element més característic de l'estètica franciscana.

Hi ha un element comú en el calçat de les dues comunitats, és l'ús de sandàlies, tant a l'estiu com a l'hivern.

També val a dir que les carmelites tenen un hàbit d'estiu, amb les mànigues més curtes, més adaptat a la calor, cosa que no tenen al monestir caputxí, el qual és el mateix per a tot l'any.

5.4.7 CANDELARIA, L'ÚLTIMA MONGERA DEL CONVENT DE LES CAPUTXINES

La Candelaria és una dona de 78 anys que ha viscut durant molts anys al carrer de Los Álamos, molt a prop del monestir de les Caputxines, on va treballar de mongera durant 13 anys, des de l'any 1972 al 1985. La Candelaria ens va obrir les portes de casa seva per parlar i conèixer més sobre la seva feina i sobre el monestir on va treballar.

Entrevista a Candelaria Díaz, última mongera del monestir caputxí

Quan va deixar la feina, hi havia 15 germanes, més del doble que en l'actualitat. Ella va ser l'última mongera, la persona encarregada de fer diligències al convent. A partir dels anys vuitanta, la clausura es va suavitzar i la figura de mongera era ja innecessària. La Candelaria va deixar la feina, no per gust, sinó perquè les monges així ho van considerar, perquè a partir de llavors van començar a sortir de tant en tant, per anar al metge o a fer encàrrecs urgents i sempre *“de dos en dos, como la Guardia Civil”*. I normalment un dels membres de la parella era la mare superiora.

Va trobar la feina gairebé de casualitat. Vivia a Cirera a casa del seu germà i un dia es va apropar al barri. A la peixateria va comentar que buscava casa per la zona i va ser la peixatera qui li va parlar de la possibilitat de fer de mongera. No s'ho va rumiar i al cap de pocs dies va anar al convent i de seguida va començar a treballar.

La feina no era remunerada, però les monges li van proporcionar un habitatge, una de les dues cases que hi ha dintre del recinte del monestir, la que correspon a la mongera, ja que

l'altra era la del capellà. *“Hoy en mi antigua casa vive una familia, como yo viví con mi marido y mis hijos y si algún familiar venía a visitarnos, se podía quedar sin ningún problema”*. Les monges pagaven la llum i l'aigua i de tant en tant, sor Purificación li donava 5 o 6 pessetes perquè es comprés el pa o el que fos. *“Era una mujer buenísima”*.

Candelaria començava la seva jornada a les 6:30, quan obria la porta gran de l'entrada, tot i que uns anys més tard, sor Purificació, li va dir que no calia que matinés tant, que ja ho faria ella. També havia d'escombrar el pati, anar a comprar tot el que calgués, menjar, medecines o que el fes falta. Havia d'anar a buscar formes al Convent de les Carmelites. I tancava la porta cap a les 19:00 19:30, en cas que no hi hagués cap missa o res especial.

Les caputxines sempre ha estat un orde molt humil i la Candelaria comprava el just. Comenta que tot i que antigament hi havia molta més necessitat que ara, abans vivien millor, perquè la gent les ajudava molt més. A més, obtenien ingressos de les feines que feien per a l'exterior. Planxaven, sargien, emmidonaven, rentaven roba, etc.

En aquells moments d'estricta clausura Candelaria podia parlar amb les germanes i veure-les, però no entrar dintre del monestir. No ho va fer fins que morí sor Purificació, *“un ángel en la tierra”*. Aquell dia va poder passar més enllà de la sala capitular, on vetllaven la germana. I si algú havia d'entrar per necessitat com un paleta per arreglar quelcom o un metge, una germana acompanyava el visitant on fos, mentre amb una campaneta anava fent soroll perquè les monges s'amaguessin. Si la urgència mèdica ho requeria, les monges podien sortir. Les monges rebien poques visites, i si pel que fos la visita s'havia de quedar, pernoctava a casa del capellà o de la Candelaria, mai dintre del monestir. Arribaven cartes i telegrams i quan la Candelaria estava a punt de marxar, hi va arribar la ràdio.

Poques monges van abandonar el monestir. Només recorda sor Josefina. *“La pobre se ponía enferma de tenerse que levantar de madrugada para rezar, y por mucho que lo intentaba no pudo aguantar y los médicos la hicieron salir, de todos modos sor Josefina se quedó ayudando al padre Alejandro”*.

Candelaria parla amb devoció de sor Purificació. *“Aquella mujer era todo bondad. Ahora, eso sí que te lo tengo que decir, en el convento tanto había ángeles como había demonios”*. Tota una vida de records.

6 CONCLUSIONS

Quan vaig plantejar aquest treball, ara ja fa més d'un any, l'objectiu principal, la finalitat última era conèixer qui, per què i com es vivia en un monestir de clausura.

El meu jo de fa any i mig no era capaç d'entendre com podia ser que una persona, per voluntat pròpia decidís "aïllar-se" del món exterior, abandonar família, amics, béns materials, plaers terrenals i més, per pura convicció. No ho entenia, no era viable dintre del meu cap, model 2004 programat amb agnosticisme i traces d'ateisme. Després d'aquest treball, i havent compartit un any amb aquestes dues comunitats, puc dir amb orgull, que ara ho entenc una mica més, no diré del tot, però si una mica més del que fa dotze mesos.

Avui en dia, quan sento la paraula clausura, no em ve al cap el que potser ens ve a tots. Durant aquest estudi he après que hi ha moltes maneres d'entendre la clausura, moltes maneres d'entendre Déu.

Mentre escric aquestes conclusions, el final d'aquest treball, l'última reflexió, he de dir que estic molt content amb el resultat. A grans trets he aconseguit tot el que m'havia proposat des d'un principi. He entrat dintre de la Clausura, he conegut la seva forma de vida, el seu dia a dia, el que suposa per a elles la fe i he conegut la persona rere l'hàbit, he pogut conèixer a un grup de dones meravelloses, que sense saber qui era jo m'han obert les portes de casa seva i m'han fet sentir que també era casa meva.

Val a dir que el camí per arribar aquí no ha estat gens fàcil. La veritat és que ser un home jove no ha facilitat gaire el contacte amb segons quins ordes. En un principi la meua intenció era centrar l'estudi només en el monestir caputxí. Però la seva reticència a voler col·laborar i les seves negatives a atendre'm em van fer obrir l'objectiu i plantejar l'estudi a tot l'àmbit mataroní. Ara el treball tractava sobre la vida contemplativa dels dos monestirs de clausura de Mataró. Tot el que no vaig poder fer amb les caputxines, les carmelites ho van fer de bon grat: un munt d'entrevistes, conèixer a totes les germanes, parlar de qualsevol tema, visitar tots els racons del monestir, respondre qüestionaris, veure com treballen, fotografiar el seu món...

Quan ja tenia assumit que no podria aportar part pràctica sobre les caputxines, un canvi d'abadessa al monestir, posant de priora a la mare Ludivina, va venir a salvar-me. La mare Ludivina va voler col·laborar des del primer moment en què vam parlar, em va concedir una entrevista, quelcom impensable amb l'anterior abadessa. Ara les meves intencions eren diferents, amb l'entrevista i una foto amb la comunitat em conformava. Tinc l'entrevista, però no la foto, tot i la insistència de la mare Ludivina amb la seva comunitat.

Una de les primeres idees que vaig tenir va ser passar un parell de dies dintre del monestir carmelita, per poder viure al màxim l'experiència de la clausura i la vida en comunitat, això no obstant, com ja és costum darrerament, la covid no ho va permetre.

També vaig voler conèixer quina era l'opinió de la cúpula eclesiàstica sobre el paper de la dona en l'Església i en especial el de la monja contemplativa. Vaig enviar cartes al Papa Francesc i al president de la Conferència Episcopal Espanyola, el cardenal Juan José Omella. La veritat és que les respostes no van resoldre els meus dubtes. Els documents els podem trobar als annexos.

Durant totes les xerrades que he mantingut al llarg d'aquest estudi, he escoltat infinitat de frases per al record, és impossible quedar-se amb una, però si ho hagués de fer escolliria una cita de la mare Carmela, mare superiora del monestir carmelita durant els anys 70, que em va dir la germana Maria: *"De vida només n'hi ha una, no hem d'estar pensant tot el dia en el cel i en l'altra vida, comencem per viure en plenitud aquesta vida, la terrenal, i per fer-ho hem de rendir el cor, l'hem de rendir a la realitat de la nostra existència, hem d'acceptar i acollir la realitat i les coses com són."* A parer meu, una síntesi del que és la vida contemplativa.

Espero que aquest treball sigui testimoni de la vida d'aquestes dones, que al s. XXI a Mataró, han decidit viure la vida com la viuen.

La veritat és que fa unes línies he mentit, he dit que havia donat resposta a totes les meves preguntes i no és cert. La pregunta del perquè, del perquè avui en dia hi ha persones que decideixen viure com viuen aquestes dones no l'he pogut contestar. Realment ni elles me l'han sabuda contestar. Ara amb l'escorçada perspectiva que m'ha donat realitzar aquest estudi, haig d'admetre que la pregunta era una ximpleria. Estava preguntant a religioses i a mi mateix per què creuen, per què crec, per què creiem tots en res. Potser aquesta pregunta, potser la gran pregunta de la història de la humanitat, és massa complexa perquè sigui resolta per un nano que mentre escriu això no té ni divuit anys.

7 BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

DUOCASTELLA, Rogelio. *Mataró 1955. Estudio de sociología religiosa sobre una ciudad industrial española*. Barcelona: Imprenta Escuela de la Casa Provincial de Caridad, 1961

GIMÉNEZ, Joan i GARCIA, Ruth. *El Carmel a Mataró. Un camí de segles*. Barcelona: Editorial efadós, 2021. ISBN 978-84-18243-20-2

KAUFMAN, Cristina. *La fascinación de una presencia*. Madrid: Editorial de Espiritualidad, 2007. ISBN 978-84-7068-331-2

POU I PARERA, Josep. *El convento y comunidad de monjas capuchinas de Mataró en el transcurso de dos siglos*. Mataró: Editograf H. Abadal, 1931

SERRA DE MANRESA, Valentí. *Les clarisses-caputxines a Catalunya i Mallorca: de la fundació a la guerra civil (1539-1939)*. 1a ed., Barcelona: ed. Facultat de Teologia de Catalunya, 2002. 456 p. (Col·lecció; Col·lecció Sant Pacià; 76). ISBN 978-84-86065-78-X

Les monges carmelites descalces a Mataró Les Tereses. Mataró: Monestir de la Immaculada Concepció Carmelites Descalces, 2020

Reglas y Constituciones de las monjas de la orden de Santa Clara. Barcelona, ed. Seráfica, 1974

Fernández, Tomás y Tamaro, Elena. “Biografía de Santa Teresa de Jesús”. En *Biografías y Vidas. La enciclopedia biográfica en línea* [Internet]. Barcelona, España, 2004. Disponible en https://www.biografiasyvidas.com/biografia/t/teresa_dejesus.htm [fecha de acceso: 3 de enero de 2022].

Fernández, Tomás y Tamaro, Elena. “Biografía de San Francisco de Asís”. En *Biografías y Vidas. La enciclopedia biográfica en línea* [Internet]. Barcelona, España, 2004. Disponible en https://www.biografiasyvidas.com/biografia/f/francisco_asis.htm [fecha de acceso: 3 de enero de 2022].

Moreno, Víctor y otros. "Biografía de Santa Teresa de Jesús". En *Buscabiografias.com*. 2012/02/13 Disponible en <https://www.buscabiografias.com/biografia/verDetalle/6933/Santa%20Teresa%20de%20Jesus>

Serra de Manresa, Valentí, "Maria Llorença Llong", en Real Academia de la Historia, *Diccionario Biográfico electrónico* (<https://dbe.rah.es/biografias/22366/maria-lorenza-llong>) ç

Serra de Manresa, Valentí, "Ángela Margarita Serafina Prat", en Real Academia de la Historia, *Diccionario Biográfico electrónico* (<https://dbe.rah.es/biografias/22479/angela-margarita-serafina-prat>)

https://es.wikipedia.org/wiki/Teresa_de_Jes%C3%BAs

https://es.wikipedia.org/wiki/Francisco_de_As%C3%AD

https://es.wikipedia.org/wiki/Clara_de_As%C3%AD

https://es.wikipedia.org/wiki/Orden_de_las_Hermanas_Pobres_de_Santa_Clara

https://es.wikipedia.org/wiki/Juan_de_la_Cruz

https://es.wikipedia.org/wiki/Orden_de_los_Carmelitas_Descalzos

https://ca.wikipedia.org/wiki/Bartomeu_del_Mont_Carmel

<https://declusura.org/jornada-monastica>

https://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_decree_19651028_perfectae-caritatis_sp.html

8 ANNEXOS

8.1 ENTREVISTES

8.1.1 CONVERSA AMB LA GERMANA ÀNGELS

Breu conversa amb la germana Àngels, després d'assistir al procés d'elaboració de les hòsties a l'obrador, el 16 de juliol de 2021.

Com era l'espiritualitat de Santa Teresa?

Santa Teresa tenia un espiritualitat molt diferent a la de la seva època, per això va ser una pionera, ella proposava donar gràcies a Déu en comptes de penedir-se “ *la penitencia por la penitencia es cosa de brutos*”, deia Santa Teresa. Santa Teresa entenia a Déu d'una forma molt particular, el veia com un pare amorós i salvador, en comptes d'un Déu dur i justicier.

Quins oficis hi ha dintre d'un monestir com aquest?

Dins del monestir hi ha diferents oficis que van canviant cada tres anys entre les germanes. Aquests són:

- Provisoria (intendència): el treball consisteix a realitzar les compres de tot el necessària, decideix el menú del monestir, etc.
- Sagristia: el treball consisteix en tenir l'església a punt, neta, rentar lo necessària, etc.
- Infermeria: la feina fonamental és la cura de les germanes més grans de la comunitat. Aquesta tasca no rota entre germanes al cap de tres anys. La germana que cuida d'una altra més gran es sempre la mateixa, ja que coneix l'evolució de la seva salut i a més es manté el vincle entre elles. La germana Elena, la infermera, té cura també de les medicacions.
- Biblioteca: té cura dels llibres i documents del convent, que les monges carmelites llegeixen a les seves cel·les. No tenen la tradició del císter de llegir i estudiar a la biblioteca. Les monges carmelites fan molta vida a la cel·la.

Que n'opina de l'arribada de tantes monges estrangeres?

Nosaltres creiem que la vocació no s'importa, no es pot importar vocació d'arreu del món aquí. Si cal tancar un convent perquè falta gent, es tanca. El monestir és una expressió de la fe del lloc, del poble o de la ciutat, si no hi ha vocació, aquell convent no cal, està de més. Moltes sovint venen monges estrangeres a suplir monestirs amb falta de germanes, tristament a vegades no saps si venen realment per la seva fe o pel nivell de vida que occident ofereix. Nosaltres creiem que importar fe d'Àfrica o d'Amèrica Llatina no és la solució. A part, cal remarcar, que nosaltres vivim en comunitat, en família, i a vegades l'adaptació d'aquestes germanes a occident i els seus costums xoca frontalment amb la seva cultura d'origen.

8.1.2 ENTREVISTA MARGARIDA I MARÍA

Les germanes Margarida i María em reben a la sala de visites el 30 de juliol de 2021, per tractar tota mena de temes.

-Què va suposar el Concili Vaticà II?

El Concili va suposar tota una revolució dins l'Església, però no va ser una revolució de canvis externs com per exemple deixar de portar el vel o treure la reixa dels monestirs de clausura. El Concili va suposar una revolució pel que fa a la mentalitat de tots els fidels. Era necessari un vertader canvi de criteri, per tal que es poguessin donar els posteriors canvis externs. El canvi va ser de dins cap a enfora.

L'Església demanava uns canvis per tal d'adequar-se als nous i canviants temps, calia obrir les portes del cor i de la ment per poder-los seguir i no quedar-nos enrere. La imatge de Déu havia de canviar, ja no podíem tenir una imatge antiga de Déu, d'aquell Déu jutge i dur, Déu havia de ser pare, amor i misericòrdia, i aquesta era la mentalitat del Concili, i la de Joan XXIII.

-En què t'ha ajudat més la comunitat?

A ser persona, després a ser cristiana i després monja, encara que tot està unit, però sobretot a ser persona, a ser jo mateixa. Aquí he trobat la llibertat per poder expressar-me i ser com soc.

-Què t'ha ensenyat la comunitat?

La comunitat educa en responsabilitat, i aquesta responsabilitat, amb el temps, dona lloc a saber discernir, saber discernir entre les obligacions de la crida de Déu, sense oblidar les obligacions pròpies de cada persona.

-Que suposa aquest nou segle per a la vida monacal?

Un nou repte. De la mateixa manera que les germanes més grans varen haver de superar el repte del Concili i el canvi que aquest va suposar, nosaltres, les més joves, ens trobem amb uns altres: la falta de gent, l'envelliment de la comunitat, uns edificis que cada cop se'ns queden més grans, i sobretot, la falta de fe.

-Com viuen la creixent pèrdua de fe que s'està donant a Europa des de fa uns anys?

Amb molta tristesa, quan veig algú que viu les seves nits sense fe, només puc sentir tristesa. La fe és esperança, esperança en l'home, en la humanitat. No tenir, no viure amb esperança és quelcom terrible.

La fe és una llavor que portem a dins, i som nosaltres qui a través de la nostra vida quotidiana, a través de la nostra senzillesa i petitesa podem escampar aquesta llavor d'amor i d'esperança, que ens ajuda a respirar! Nosaltres no podem fer gaire cosa més, nosaltres no hem vingut a salvar el món, però sí a ser una presència en ell d'esperança, que al cap i a la fi és la porta a Crist.

Creure en Jesús és un regal que Déu em fa, no et sé explicar per què crec, hi ha infinitat de preguntes per les quals no tinc, i mai tindrè resposta. Per què la fe està caient a Europa avui en dia? Doncs no ho sé, potser els cristians no hem aportat el que hauríem d'haver aportat a la humanitat, potser hauríem d'haver estat més acollidors, menys rígids, menys jutjadors. Per això és tan important el Concili i que la seva essència de canvi de mentalitat vers Déu s'escampi per tot arreu.

-Que suposa la pregària dins de la seva vida?

La vida és moviment, la vida és canvi constant, però hi ha coses que sempre hi són, coses que mai canvien, com la pregària. La pregària és com un aliment sòlid, que t'acompanya a la vida per tal de poder fer aquest moviment.

La litúrgia uneix el món, uneix a tots els creients i a l'Església universal. A més la pregària cantada eleva i sana l'ànima, per això és tan important per a nosaltres cantar a laudes i a vespres.

-Com entenen l'amor?

L'amor només és un, l'amor a Déu és l'únic amor, l'amor humà és l'amor diví, això sí, l'amor té diferents i infinites expressions.

Com deia la mare Carmela, de vida només n'hi ha una, no hem d'estar pensant tot el dia en el cel i en l'altra vida, comencem per viure en plenitud aquesta vida, la terrenal, i per fer-ho hem de rendir el cor, l'hem de rendir a la realitat de la nostra existència, hem d'acceptar i acollir la realitat i les coses com són.

-Entenc que viure en convivència a vegades pot ser complicat, quina creuen que és la clau per viure en comunitat?

Viure en comunitat és un treball constant, del dia a dia, nosaltres tenim la sort d'estar envoltades de persones que pensen, viuen i entenen la vida d'una manera més o menys similar a la nostra. No obstant això, com és lògic, a vegades sorgeixen diferències entre nosaltres i per això és tan important el perdó, el perdó és una de les millors eines per viure en convivència. El perdó es pot expressar de moltes maneres, amb un gest, una paraula o a vegades demanant directament perdó.

-Quins són els vots monàstics? Què volen dir o almenys com els entenen?

Els vots monàstics són tres: obediència, castedat i pobresa. Val a dir que el seu significat no és el que a primera vista els donaríem.

Els tres vots tenen quelcom en comú, un sentit que els uneix i els unifica, un centre, l'amor.

L'obediència no és que un mana i l'altre l'ha d'obeir, no, l'obediència és veure en un germà una necessitat i ajudar-lo, l'obediència és escoltar i estar disposat a escoltar, l'obediència és estar disposat. Mare Carmela donava un criteri d'ordre de valors de l'obediència, molt material, cal remarcar. Deia: *"en una actitud de disponibilidad y de obediencia, tu criterio ha de ser: primero la comunidad, segundo lo que la comunidad ha mandado y en tercer lugar lo personal"*. L'obediència després del Concili va deixar de ser una submissió total a un poder per passar a ser diàleg.

La castedat, en primer moment, l'entenem d'una forma exterior, com ara el celibat, és a dir, no casar-te, no tenir fills, no viure en parella, etc. Però la castedat és quelcom molt més profund que això, la castedat és la netedat de cor, viure una virginitat del cor no és gens fàcil, és un camí de tota una vida.

La pobresa, en un sentit estrictament material, consisteix fonamentalment en el fet que res és teu, tot és de tots, tot és de la comunitat. La pobresa és un camí, és un treball comunitari, la pobresa moltes vegades implica compartir. D'altra banda també trobem la pobresa interior, la pobresa que vivim dia a dia, en la nostra manera de fer, el nostre temperament, en acceptar-nos com som i també voler millorar, això també és una manera de viure la pobresa.

8.1.3 ENTREVISTA MOSSÈN VICENÇ MIRA

Quedem amb el mossèn Vicenç Mira, capellà de diverses esglésies de Mataró, a l'Ermida de Sant Simó, el 10 de setembre de 2021.

-Fa quants anys que dona missa al monestir de les caputxines?

Fa uns quatre o cinc anys, tots els dimarts i dijous. Però ara només vaig els dimarts.

-En quins llocs més dona missa?

Els dilluns i els dimecres a Santa Maria, el dimarts a les set del matí, a les franciscanes de la Ronda Cerdanya, a les vuit a les caputxines. I al vespre cada dia a la meva parròquia Mare de Déu de Montserrat de Pla d'en Boet.

-Quins altres mossens donen missa al monestir de les caputxines?

El pare Emili Gil, el mossèn Carles Ballbé alies "Litús" i un servidor, Vicenç Mira Massaguer. De totes formes esporàdicament pot anar algun altre mossèn, algun caputxí d'Arenys, etc.

-Quantes monges hi ha al monestir de les caputxines?

Hi ha set monges. La germana Montserrat, que és d'Arenys. Sor Teresa, que és gallega, després hi ha dues mexicanes, sor Luz Divina, que és la nova abadessa, ja que han tingut eleccions fa poc més d'un mes, i sor Lorena que és la sagristana. També hi ha una boliviana, que ara no recordo el seu nom, que és la vicaria. Sor Sandra que és de Gabon i la germana Irene que és de Xile, que és l'antiga abadessa.

-Ha donat mai missa a les carmelites?

Molts anys, però el 2017 vaig tenir una obstrucció intestinal i vaig estar un mes i mig ingressat. Per tant em van haver de buscar un substitut, que va ser en Jordi Illa Carlos, l'arxipreste de Mataró, i ara segueix anant en el meu lloc.

-Creu que interessa que es tanqui el monestir de les caputxines?

I tant, interessa i molt. Hi ha un munt de gent darrera del monestir, uns volen l'edifici, per fer un museu de no sé què o el que sigui que vulguin fer amb ell. I d'altres els interessa encara més els terrenys de l'hort, com és natural, qui no voldria aquells terrenys al bell mig de la ciutat.

-Com fan per cuidar l'hort?

Doncs tenen un conveni amb un pagès, ell treballa l'hort i a canvi els hi dona part de l'obtingut a les germanes.

-Tenen cap animal?

És clar, tenen gallines, per a després vendre'n ous, tenen un gos falder que es diu *Bambi*, també cuiden el ruc que surt a la representació dels Pastorets i no se si tindran cap altre *bixu*.

-A què es dediquen per viure les caputxines?

Doncs venen ous, fan roba o almenys feien roba, fan galetes, massapà i coses d'aquestes. Rentem roba d'altres esglésies, congregacions... d'això hi ha una anècdota molt divertida, em van explicar que uns germans maristes els van portar roba per rentar. D'entre tota la roba hi havia calçotets d'aquests que tenen una obertura per treure-

te-la, el cas és que quan van anar a recollir la roba neta van trobar que havien cosit l'obertura de tots els calçotets, però no t'ho perdís també em van explicar que els va passar el mateix a uns germans salesians.

De totes maneres són més pobres que ningú, res a veure amb la situació econòmica de les carmelites, tant que Càritas les ha d'ajudar, cada mes una furgoneta els porta menjar.

-Des de fa quan les ajuda Càritas?

De fa bastant, almenys 20 o 25 anys, i no van ser elles qui van demanar ajuda, sinó que algú de Càritas va trobar més d'un cop a una monja collint fruita del terra de no sé quina plaça, després que els venedors desmuntessin els seus *puestus* del mercat. Encara que per vocació han de ser pobres, no podem confondre un estil de vida de pobresa i senzillesa, la pobresa del cor, d'esperit, amb passar penúries, i no diem gana.

Però no només les ajuda Càritas, alguna parròquia de Barcelona, d'aquestes que van bé de calés també contribueixen.

-Quin diria vostè que és l'inconvenient més gran de tenir a germanes estrangeres?

Val a dir que una de les principals fonts d'ingressos dels convents són les pensions de les germanes grans. Cal entendre que les germanes estrangeres no cobren cap pensió de l'estat i això complia molt la situació econòmica del monestir. També hi ha molts problemes de cara a la Seguretat Social, anar al metge i tots aquests rotllos.

-Creu vostè que el monestir de les caputxines té futur?

I tant, gràcies a l'arribada de monges estrangeres, tenen aguant per temps, pensa que són relativament joves. Encara que pugui semblar un convent en decadència aguantaran encara molt de temps.

-Fa quant que les caputxines van començar a escoltar la missa des dels bancs de l'església i no des de darrere les reixes?

Des de no fa gaire, potser uns cinc o sis anys, però per exemple, pel 13 de maig, que és la Verge de Fàtima, les germanes escolten la missa darrera de les reixes per deixar més espai per la gentada que aquell dia va a missa.

-Pel que he pogut veure les caputxines i les carmelites no tenen gaire relació.

Bo... si tu sabessis, no no no, no és que siguin enemigues, ni molt menys, però... són dos ordes diferents, més aviat diria que són dos mons diferents.

-Calefacció imagino que no tindran.

Les caputxines!? No, no pas. Va contra la pobresa. Càritas els va haver de portar mantes. Aquest és el gran problema dels monestirs a tota Europa, el fred.

8.1.4 ENTREVISTA A LUDIVINA, ABADESSA DE LES CAPUTXINES

M. Ludivina Guzmán, va néixer a Mèxic l'any 1964, i amb vint anys va entrar per primer cop a un monestir. L'any 1996, va venir juntament amb la seva germana Leonor, al monestir de les clarisses caputxines de Mataró. Avui en dia és l'abadessa del monestir. Ludivina em rep a la sala de visites, el 23 d'octubre de 2021, per tractar tota mena de temes.

-Des de quan és abadessa?

Des del dia 5 de juliol del 2021.

-Aquest any hi ha hagut eleccions?

Sí, en mantenir la nostra autonomia, sent més de set germanes, podem tenir i escollir abadessa, en canvi, si fóssim menys de 5, hauríem de recórrer a la Federació de la Immaculada Concepció, que és l'òrgan al qual està afiliat el convent, per tancar el monestir i moure'ns a altres convents o afiliar-nos a la Federació, perdent així la nostra autonomia, és a dir, sense dret a escollir mare superiora.

-Com s'escull abadessa?

S'escull per votació secreta i es guanya amb la meitat més un dels vots.

-Què fa una mare superiora?

Principalment, vigilar espiritualment la comunitat, buscant el seu bé. També s'encarrega que tot vagi bé, d'organitzar, etc. Però sempre actuant amb l'ajut del consell, que quan som poques germanes, està format primer per la mare superiora, després per la vicària i per últim, per una consellera. Les decisions més importants es prenen amb el consell i després són presentades a la resta de germanes, en el capítol conventual, on tenen el dret d'escollir o rebutjar les propostes exposades. Però ja li dic, el principal paper de l'abadessa és vigilar el bon funcionament de la comunitat, tan espiritual com materialment.

-Com és el seu dia a dia? Quin és el seu horari?

Ens aixequem a les 6:00 del matí de dilluns a dissabte, i a les 7:00 els diumenges, encara que alguna es pot aixecar més d'hora si té algun treball urgent, o li toca cuinar o cuidar a alguna germana malalta.

A les 6:30 resem la primera oració del dia, que és laudes, i ofici de lectures. Després de 7:00 a 8:00 tenim oració personal, en silenci.

On resen normalment?

Normalment resem a l'església, però cadascuna pot decidir, algunes surten al jardí, altres van a la seva cel·la...

A les 8:00 tenim missa, i normalment a les 8:45 esmorzem, després tenim tèrcia, que és una hora menor. Seguidament, a les 9:00, rentem els plats, i quan acabem comencem amb el nostre treball, algunes germanes van a l'hort, altres a les gallines, a planxar, rentar, cuinar, cosir, sagristia, etc.

A les 12:45 toquem per resar a la 13:00 la sexta i l'àngelus. Dinem a la 13:15 a 14:15 i allà mateix fem la recreació.

Què és la recreació?

És el moment del dia on trenquem el silenci i parlem entre nosaltres.

Guarden silenci tot el dia?

És una de les nostres normes, encara que si hem de parlar entre nosaltres per quelcom important o necessari ho fem, però en principi intentem mantenir el silenci.

Després de dinar i d'haver rentat els plats, tenim una hora de descans, per llegir, fer la migdiada o el que sigui, és una hora lliure. Seguidament, tenim a les 16:30 mitja hora de lectura comunitària i quan l'acabem tornem a les nostres feines.

A les 18:30 tenim assaig de cant, a les 18:45 parem i a les 19:00 resem les vespres fins a les 19:45 i de 19:45 a 20:45 tenim una altra hora d'oració personal i ja després resem les completes i finalment anem a sopar a les 21:00, després rentem els plats i tenim temps lliure fins a l'hora d'anar a dormir.

Nosaltres com a monges contemplatives resem tot l'ofici diví, que és laudes, ofici de lectura, tèrcia, sexta, nona, vespres i completes.

- Cada dia de la setmana són iguals, o n'hi ha algun d'especial?

Sí, el diumenge, aquest dia ens aixequem una hora més tard, tenim més estones de recreació, no treballem, excepte l'essencial, com fer el menjar, etc.

- Com canvia la litúrgia al llarg de l'any? Quines són les festes més importants? Com les celebren?

Quan és temps ordinari, és a dir, que no es ressalta cap misteri del nostre senyor, la litúrgia és més senzilla, però quan és festa ho ressaltem amb els cànctics, celebrant la missa amb més solemnitat, etc. Per Setmana Santa fem el viacrucis, però només per nosaltres.

Per exemple, per ressaltar que és Nadal, decorem el monestir amb flors, adorns, amb música, cants. Però quan no és Nadal o Pasqua, que són els moments litúrgics més rellevants de l'any, ho fem tot més senzill.

També són dates destacades Sant Francesc i Santa Clara, el 4 d'octubre i l'11 d'agost respectivament.

Guarden el dejuni per Quaresma?

Sí, encara que no tan estricte com el d'abans, però per exemple els divendres durant tot l'any no mengem carn.

-Quins són els treballs principals als quals es dediquen dins del convent?

Doncs planxem i rentem per altres monestirs, per particulars, emmidonem i planxem jocs de taula, estovalles, etc. També fem galetes i magdalenes.

-Al llarg del temps s'han dedicat a altres activitats?

Quan jo vaig entrar en aquest monestir l'any 96, ens portaven per fer barrets per nens d'una fàbrica, però després es van emportar la producció a la Xina i ja no ho vam fer més.

-Es fan la seva roba?

Sí, en general nosaltres ens els fem, encara que per exemple, les germanes de La Coma, fa poc van canviar el seu hàbit per un altre d'un color més clar i ens van regalar els seus antics i nosaltres només els vam allargar una mica.

-Com gestionen l'hort? Hi treballen les germanes? L'hort els proporciona el necessari per a la seva pròpia subsistència?

S'encarreguen dos senyors, que venen a les tardes, però res, l'hort està perquè nosaltres puguem menjar no per treure-li rendibilitat econòmica. Tant els pagesos com nosaltres agafem el necessari.

-Quins animals tenen al monestir? Tenen cap animal de companyia?

Abans teníem un gos, que era a l'hort, no dintre amb nosaltres, perquè els animals fan moltes maldats. I el gos que hi ha ara és dels pagesos i també és a l'hort.

-Quantes gallines tenen?

Tindrem unes trenta gallines.

-Quants dies a la setmana i quantes hores fan pastes? Quin tipus de forn tenen?

Fem pastes un dia a la setmana o cada quinze dies, depenent si se n'han venut moltes o poques. I el nostre forn és elèctric.

-Tenen televisió, telèfon, internet?

Sí, tenim televisió, la utilitzem principalment per estar al dia de les notícies i per assistir a cursets en línia, així que també tenim internet, avui en dia tot va per internet. I sí que tenim mòbil, un de la comunitat i un altre de l'abadessa.

-La Federació va ser qui va posar internet? Ho va incentivar econòmicament?

No, ens ho vam costejar nosaltres mateixes, el nostre objectiu és ser el màxim d'autònomes possible.

-Com gestionen el fred?

A algunes ens agrada més el fred que no pas la calor, Però aquí ens abriguem bé. El problema d'aquests tipus de monestirs tan grans i tan antics, que quan fa fred és molt fred i quan fa calor és molt calorós.

-Imagino que aguantar els estius amb l'hàbit ha de ser dur.

Doncs sí, la veritat és que és bastant dur, però per treballar ens posem una bata més lleugera.

-Les germanes carmelites tenen un hàbit d'estiu, vostès en tenen?

No, no, en tot cas la tela pot variar una mica, però sempre és el mateix hàbit.

-Tenen calefacció?

Instal·lació de calefacció no, però tenim alguna estufa de butà, que solem posar a la sala de labor, on planxem.

-Poden tenir visites? Contacte amb familiars i amics a l'exterior?

Sí, a l'hostatgeria que és a dalt es poden quedar familiars que ho necessitin. I si són visites per veure a alguna germana, podem parlar aquí mateix, al locutori.

-Ara hi viu algú a les cases annexes al convent?

Sí, els porters, amb ells tenim molta seguretat, perquè abans entrava qualsevol al pati de l'entrada i ara amb ells ens sentim molt més segures, a més, s'encarreguen de totes les despeses de la casa, i si alguna germana ha d'anar al metge, ells ens porten amb el seu cotxe.

-Quan surten? Surten totes les germanes? Per quins motius surten? Actualment tenen monger o mongera?

Quan s'ha de sortir a comprar, normalment surto jo, o una altra germana, i les altres només surten si tenen visita amb el metge, una anàlisi o coses així. I no, avui en dia no ens cal tenir monger, únicament tenim porter.

-En cas de malaltia va el metge a monestir o surten vostès a la consulta?

Ara sortim nosaltres, abans sí que venia i podíem guardar la clausura més estricta, però ja no. Però al cap i a la fi, trenquem la clausura per fer coses necessàries.

-Tenen Seguretat Social? Alguna germana té pensió de l'Estat?

Sí, des de fa poc, abans no en teníem, però ara ja és obligatori. Ara mateix només dues germanes tenen pensió, Sor Teresa i Sor Montserrat.

-L'ajuntament de Mataró els dona alguna ajuda?

No, res. Nosaltres amb el que tenim anem fent o també amb l'ajuda d'algun benefactor. Sí que ens ajuda Càritas des de fa molts anys i des de fa poc, la botiga Veritas, ens dona aliments a nosaltres o a les germanes franciscanes en comptes de llençar res.

La veritat és que ho preferim així, mentre puguem anar tirant soles, val a dir que ja fem amb poca cosa.

-Tenen molts benefactors?

No, la majoria ja han mort, res no és com abans. Els podem comptar amb els dits d'una mà, no són més de quatre o cinc.

-I l'Església les ajuda econòmicament?

No, esporàdicament. Nosaltres anem fent amb el que anem estalviant. Ho preferim així, sense haver d'estar lligades a ningú, sent autònomes, independents.

-Quants mossens donen missa en aquest monestir?

Tres, el pare Gil, mossèn Mira i mossèn Carlos.

-Quan hi ha eleccions, surten a votar?

Sí, les que tenim la nacionalitat sí.

-Quantes germanes tenen la nacionalitat?

La en tenim quatre, més les dues germanes que ja són d'aquí.

-Des de fa quan que és vostè al convent?

Jo vaig arribar a aquest convent l'any 1996.

-Creuen que arribarà alguna novícia en un futur pròxim?

En un futur pròxim no, però ja ens han dit que ho hem de promoure.

-És fàcil la convivència dintre del convent?

Bé, on hi ha un grup de persones, sempre sorgeixen algunes diferències, això és així. Però com ens ensenya la nostra mare Santa Clara, l'important és la fraternitat, és un treball del dia a dia, constant, és com un art, com és lògic, en tot grup humà apareixen diferències, freqüents, però el que més al final del dia és el perdó, aquesta és la base de la bona convivència.

Quan arribes a un convent has de tenir present que vas a formar una nova família, no unida pels llaços de sang sinó pels espirituals, per tant to ho has d'elevat, veure-ho amb uns altres ulls i dissimular, perdonar, i treballar per ser germanes.

-Va ser dur per vostè deixar Mèxic i venir a Espanya?

No, no molt. Des d'aquí demanaven ajuda i com som un ordre internacional ens vam presentar, la meua germana Leonor i jo.

-Imagino que per als seus pares si va ser dur.

Doncs sí, per a ells sí que ho va ser, però ho van entendre, van veure que havíem donat una passa a la vida. Ells van ser qui ens van inculcar la fe des de petites i ho van acceptar.

-La mare Montserrat ha estat una guia espiritual per la comunitat?

Sí, és clar que sí, jo sempre he procurat fixar-me en les germanes més grans, sempre tan alegres, tan entregades, tan observants malgrat la seva edat.

-Quin aspecte material podria millorar la vida dins del convent?

Doncs no ho sé, la veritat, potser arreglar uns cables de la llum, allargar el timbre, que quasi no s'escolta a l'interior, arreglar uns vidres trencats... Però tot això ho anem fent a mesura que la butxaca ens ho permet.

-Com porten el fet de viure en un convent tan gran sent tan poques germanes?

Doncs reduint-lo als espais que més utilitzem com el refetor, cel·les, capella...

-Quina opinió té del Papa Francesc?

Per a mi és una persona plena de Déu, sap acollir a cada persona, té les seves idees clares, defensa els pobres...

-Li agrada el rumb més obert que el Papa l'està donant a l'Església?

Sí, sí que m'agrada la seva forma de fer, molta gent ha tornat a la fe per ell, per la seva senzillesa i proximitat.

-Preveu una major obertura del convent a l'exterior en un futur?

No, no, no... És el nostre estil de vida. Més que clausura de reixes, has de saber que la clausura significa la consagració en esperit i cos el nostre senyor. I no, no veig necessari obrir és la clausura.

-Com viu vostè ser l'últim monestir de clarisses caputxines de Catalunya a causa del tancament d'altres monestirs?

Doncs amb molt dolor i tristesa, però què hi podem fer... nosaltres intentem viure amb il·lusió i esperança, sabent que ens ha tocat estar en aquest moment de la història i el nostre senyor sap per què ara som poques.

8.1.5 ENTREVISTA ÀNGELS

Trobada amb la germana Àngels a la sala de visites, el 7 de desembre de 2021.

-Creu que l'Església s'ha de modernitzar?

L'Església s'ha de modernitzar, si no ho fa, està abocada a la desaparició. Durant el s. XIX i XX l'Església ja va perdre la classe treballadora i amb el pas que porta també perdrà la dona. Quan parlo de l'Església em refereixo a l'església jerarquitzada. El sacerdocí, per desgràcia, s'entén moltes vegades com un rang militar, quan s'ha d'entendre com un servei, com un do de Déu. Al final acabes creant una elit, i això no pot ser, l'església és el poble de Déu i al poble de Déu hi som tot i per igual. En la meua opinió la jerarquia eclesial s'hauria d'acabar, és evident que hi ha d'haver algú al capdavant, però això no impedeix que les relacions dintre l'església haurien de ser més aviat horitzontals, com les volia Jesús, i no pas verticals.

-Com tracta l'Església a les monges contemplatives?

Si les dones no són ben tractades dintre de l'església, imagina't les monges de vida contemplativa, som l'últim de l'últim. Moltes vegades tenim la sensació que tenim a sobre una tutela masculina impressionant, com si no confiessin en nosaltres. Moltes vegades ens tracten com nens petits que mai han sortit de casa seva.

-Quants monestirs carmelites dels seus hi ha a Catalunya?

Dels nostres ara mateix som tres a la Federació, el de Terrassa el de Tarragona i el nostre, de Mataró. D'altra banda, també hi ha unes quantes carmelites, però aquests són del 90, aquí a Catalunya hi ha més del 90 que no pas del 91 com nosaltres.

-Que vol dir amb carmelites del 90 i del 91?

Abans del Concili Vaticà Segon, totes les carmelites érem iguals, amb el Concili va venir una posada al dia de tots els ordes religiosos. Des de Roma es van enviar a tots els monestirs carmelites de Catalunya un esbós de noves constitucions i durant un any havien de provar de viure tal com manaven les noves declaracions. Doncs bé, la majoria de monges estaven molt contentes amb els canvis, però un petit grup, el 10% de l'orde, no estaven pas d'acord, i aquí va venir el problema. Roma va fer cas a aquest 10% i van formular unes noves constitucions molt més tancades i van dir que qui no estigués d'acord podia deixar l'orde. És clar, quan van veure que el 90% dels carmelites marxaven, van aprovar unes altres constitucions per aquest grup i així es va produir la separació. Al cap i a la fi són formes diferents d'entendre Déu; un és pare, és amor, vol que t'entreguis als altres per aquest amor, i l'altre és un Déu dur, que castiga i que vol que et sacrificis. Aquest 10% són les del 90 i nosaltres som les del 91, es diu així per l'any en què es van aprovar les constitucions. De totes maneres totes som carmelites descalces igual.

-Com veu el futur tant de l'orde com de la vida contemplativa?

A escala mundial, l'orde no està malament, ara bé, en els països occidentals està "fotuda", siguem clars. La població dels monestirs està molt envellida, a mi em consideren jove, jo tinc cinquanta-dos anys, jo de jove no tinc res. Però jo no crec que s'acabi, no ho crec perquè penso que depèn de Déu. Sempre he pensat que han de canviar moltes coses i potser aquesta "crisi vocacional" servirà perquè puguem viure realment la nostra

vocació i deixem moltes coses que són secundàries i que hem convertit en essencials. Potser s'acaba l'època dels grans monestirs i comença una nova, de comunitats més reduïdes i fiques més enmig de la gent, no tan apartades.

-Quan creu que l'església perd l'essència de Jesús?

En el mateix moment que es converteix en religió d'estat. Amb l'emperador Constantí, el cristianisme deixà de ser perseguit i amb Teodosi va esdevenir religió d'estat, el 380 dC.

Quan el cristianisme era perseguit, el missatge de Jesús era alliberador. Però quan passar a ser religió oficial, passa a tenir privilegis d'estat i aquest és un dels grans problemes, que fa segles que arrosseguem el fet de ser religió d'estat.

Tot i això, l'església va encaminada a una total desvinculació de l'estat, quelcom que ja m'agrada, per exemple, no he entès mai que l'estat hagi de pagar o ajudar a pagar els sous de cap sacerdot, això ho haurien de sufragar els mateixos cristians de base.

-Tenen benefactors?

Sí i no, hi ha gent que regala coses a la comunitat, de forma puntual això de tenir algú que amb regularitat faci donatius importants no.

Horari

Pot variar una mica i també depèn de les persones més grans.

6:00 Llevar-nos

6:30-7:30 hora de pregària personal

7:30 laudes

8:00 missa

9:00 esmorzar

9:15 o 9:30 treball

13:30 sexta i ofici de lectura

14:00 dinar

15:00-16:00 hora de descans o temps lliure (ha d'haver silenci)

16:00-17:30 treball

17:45-18:45 pregària

18:45-19:15 vespres

19:15-20:30 recreació

20:30 sopar

21:30 resar completes

21:45 hora de dormir (silenci)

-S'aixeca de matinada per resar?

No, això mai ho han fet les carmelites, Santa Teresa mai ho va voler. Ella sabia que una monja havia d'estar ben descansada. Moltes vegades, aquests fenòmens místics que es donaven, eren per no haver descansat ni menjat bé.

-Com resen?

Santa Teresa diu de la pregària que moltes vegades és “estar a solas hablando con quien sabemos que nos ama”, és un tracte d’amistat amb Déu, jo prego com si parlés amb un amic, més ben dit, jo prego parlant amb un amic. Santa Tresa tampoc menysprea mai l'oració de parenostres, avemaries, etc.

-I quan resen en comunitat?

Resem la litúrgia de les hores, que és la litúrgia de tota l'església. Aquesta fa que en tot moment, arreu del món hi hagi lloança a Déu.

-Com era Santa Teresa en l'àmbit espiritual?

Santa Teresa tenia un espiritualitat molt diferent a la de la seva època, per això va ser una pionera, ella proposava donar gràcies a Deu en comptes de penedir-se “ la penitència por la penitència es cosa de brutos”, deia Santa Teresa. Santa Teresa entenia a Déu d’una forma molt particular, el veia com un pare amorós i salvador, en comptes d’un Déu dur i justicier.

-Fan alguna celebració especial durant l'any? Com simbolitzen el moment litúrgic?

Al dia a dia canvia poc, el que canvia és sobretot la pregària, les lectures de la missa... I a escala visual canvia, en menor mesura, la casa i principalment l'església. Per l'advent les estovalles passen a ser morades i sobre l'altar hi ha una corona d'advent, que és una corona de verd amb quatre espelmes, i encenem una cada setmana. Per Nadal posem arbre i el nen Jesús en una menjadora i dins de casa també posem el pessebre.

Sí, per exemple, el dia 24 de desembre, després de vespres, fem la processó dels peregrins. Anem en processó, amb una imatge de Sant Josep i la Verge prenyada, i anem trucant porta per porta a les habitacions de cada germana i cada una el rep i li fa una petita pregària, un cant o el que ella vulgui. Simbolitza que la Verge està buscant posada per donar a llum. També tenim més visites, durant Nadal podem parlar mentre mengem, etc.

El dia dels Sants Innocents és dels més divertits de tot l'any, és un dia on pots fer el que vols. Per exemple un any em va tocar cuinar aquell dia i vaig posar colorant blau a tot l'arròs. Un altre any, les de la provisoría ens vam disfressar totes de verdures, un altre any la novícia va suplantar la priora o un altre ens van dir que venia el senyor bisbe i totes ens vam arreglar i no va aparèixer ningú.

Durant el temps ordinari, que és la majoria de l'any el color que predomina a l'església és el verd, tret d'algun dia especial.

En comptes de celebrar aniversari, celebrem els sants. Quan és el sant d’una germana li posem alguna frase o foto a la porta de la seva cel·la, li donem un ram de flors, durant els àpats parlem i es fa algun menjar que li agradi a ella, pot escollir que vol fer durant l'estona de recreació, preguem per ella, etc.

Durant la Quaresma, hi destaca la sobrietat, tant en els menjars com en la decoració de la casa. Per exemple no hi ha cap flor.

Quan arriba la Setmana Santa comencem amb el Dijous Sant, que és molt especial, fem un munt d'actes i lectures, però el més destacat és quan en comunitat llegim l'evangeli del rentament de peus i la priora ens renta els peus a totes, com va fer Jesucrist amb els seus deixebles.

Frases entrevista:

“La missió de l'església no és tenir poder, ni riquesa, ni prestigi, ni influència, la seva missió és, o més bé, hauria de ser, seguir Jesús.”

“Tu veus en el germà a Jesús.”

“Si sobressin novícies potser, no revisariem res.”

“Les monges estrangeres no han de ser mà d'obra barata, han de ser monges”

8.2 CARTES

Arturo Cabellos Martínez

C/ Siete Partidas nº 50-52 3º, 2ª
08304 Mataró (Barcelona-España)
Mataró 18 de octubre de 2021

Querido y admirado Santo Padre:

Mi nombre es Arturo Cabellos Martínez.

Soy un joven de 17 años que estudia 2º curso de Bachillerato en el colegio de los H.H. Maristas de la ciudad de Mataró, (Barcelona, España).

Durante gran parte del pasado curso y una parte de este, los alumnos debemos hacer un trabajo de búsqueda, de gran importancia para la nota final del conjunto del bachillerato y que debemos entregar en la primera quincena de diciembre. Este estudio puede ser de múltiples disciplinas, desde el ámbito científico, el social, artístico u otros.

Mi trabajo lo titularé: ***“Monjas de vida contemplativa en la ciudad de Mataró en 2021”***

En Mataró hay dos monasterios de monjas de clausura, el de las hermanas Carmelitas y el de las Capuchinas.

El objeto de mi trabajo es el de conocer ***cómo viven estas religiosas su fe y su día a día.***

Desde la Navidad pasada he establecido relación con las ***hermanas Carmelitas*** y las ***hermanas Clarisas Capuchinas*** y debo decir que he sido muy bien acogido en las diversas ocasiones en las que he visitado ambos monasterios, por lo que les estoy muy agradecido.

El motivo de dirigirme a Su Santidad es el de conocer cuál es su opinión sobre el papel que la Iglesia tiene reservado en el presente y, sobre todo, en el futuro a la mujer y en especial a las monjas de vida contemplativa.

Mil gracias de antemano por su interés.

Con el deseo de que Dios guarde su salud durante muchos años, y el de poderle conocer algún día en persona, quedo a la espera de recibir sus noticias que serían de grandísimo interés para mí.

Un afectuoso saludo,

Arturo Cabellos Martínez

SECRETARIA DE ESTADO

PRIMERA SECCIÓN - ASUNTOS GENERALES

Vaticano, 22 de noviembre de 2021

Estimado en el Señor:

Con una atenta carta se ha dirigido al Santo Padre para manifestarle sus sentimientos de filial afecto, al mismo tiempo que le hace partícipe de algunas actividades que realiza.

Su Santidad Francisco agradece esta muestra de cordial cercanía, y suplica que reces por él y por los frutos de su servicio a la Iglesia, al mismo tiempo que te imparte de corazón la implorada Bendición Apostólica, que complacido hace extensiva a tu familia y demás seres queridos.

Aprovecho gustoso la oportunidad para manifestarle los sentimientos de mi consideración y estima en Cristo.

Mons. L. Roberto Cona
Asesor

Arturo CABELLOS MARTÍNEZ
MATARÓ

Arturo Cabellos Martínez

C/ Siete Partidas nº 50-52 3º, 2ª
08304 Mataró (Barcelona-España)
Mataró 18 de octubre de 2021

Querido y admirado reverendísimo Juan José Omella:

Mi nombre es Arturo Cabellos Martínez.

Soy un joven de 17 años que estudia 2º curso de Bachillerato en el colegio de los H.H. Maristas de la ciudad de Mataró, (Barcelona, España).

Durante gran parte del pasado curso y una parte de este, los alumnos debemos hacer un trabajo de búsqueda, de gran importancia para la nota final del conjunto del bachillerato y que debemos entregar en la primera quincena de diciembre. Este estudio puede ser de múltiples disciplinas, desde el ámbito científico, el social, artístico u otros.

Mi trabajo lo titularé: ***“Monjas de vida contemplativa en la ciudad de Mataró en 2021”***

En Mataró hay dos monasterios de monjas de clausura, el de las hermanas Carmelitas y el de las Capuchinas.

El objeto de mi trabajo es el de conocer ***cómo viven estas religiosas su fe y su día a día.***

Desde la Navidad pasada he establecido relación con las ***hermanas Carmelitas*** y las ***hermanas Clarisas Capuchinas*** y debo decir que he sido muy bien acogido en las diversas ocasiones en las que he visitado ambos monasterios, por lo que les estoy muy agradecido.

El motivo de dirigirme a Su Excelencia es el de conocer cuál es su opinión sobre el papel que la Iglesia tiene reservado en el presente y, sobre todo, en el futuro a la mujer y en especial a las monjas de vida contemplativa.

Mil gracias de antemano por su interés.

Con el deseo de que Dios guarde su salud durante muchos años, y el de poderle conocer algún día en persona, quedo a la espera de recibir sus noticias que serían de grandísimo interés para mí.

Un afectuoso saludo,

Arturo Cabellos Martínez

CONFERENCIA
EPISCOPAL
ESPAÑOLA

JUAN JOSÉ OMELLA OMELLA
Cardenal arzobispo de Barcelona

PRESIDENTE

Madrid, 29 de noviembre de 2021

Sr. D. Arturo Cabellos Martínez
C. Siete Partidas, 50/52 3º, 2º
08304 MATARÓ Barcelona

Estimado amigo:

Acuso recibo de tu carta en el que preguntas cual es mi *“opinión sobre el papel que la Iglesia tiene reservado... a las monjas de vida contemplativa”*, pues te has acercado a algunas religiosas contemplativas que viven en Mataró.

Me alegra constatar el interés que has mostrado por este aspecto de la vida consagrada. Sobre lo que me preguntas, no puedo decir otra cosa que lo que dice la Iglesia, a través de los papas. San Juan Pablo II en un documento que se llama *“Vita Consagrada”* lo introduce así: *“La vida consagrada, ... es un don de Dios Padre a su Iglesia por medio del Espíritu. Con la profesión de los consejos evangélicos los rasgos característicos de Jesús —virgen, pobre y obediente— tienen una típica y permanente «visibilidad» en medio del mundo, y la mirada de los fieles es atraída hacia el misterio del Reino de Dios que ya actúa en la historia, pero espera su plena realización en el cielo”*. Y como *«la vida contemplativa pertenece a la plenitud de la presencia de la Iglesia»*. Y este es el papel que sigue que sigue desempeñando. Como Santa Teresa de Lisieux, monja carmelita, decía explicando su papel en la Iglesia: *“En el Corazón de mi madre la Iglesia, seré el amor”*. Es decir, su vida ofrecida por amor a Dios, de manera oculta, es para alabar a Dios y hacer presentes a todos los hombres ante Él.

Seguro que conoces el documento antes indicado, que ayuda a comprender mejor la vida consagrada en la Iglesia actualmente y qué papel desempeña.

Recibe un cordial y afectuoso saludo.

+ *Card. Juan J. Omella*

✠ Juan José Omella Omella
Cardenal Arzobispo de Barcelona
Presidente de la Conferencia Episcopal Española